

Ο ΠΑΠΙΣΜΟΣ ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

Πρόλογος

ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ προσπάθειες για την επαναπροσέγγιση του χριστιανικού κόσμου είναι φυσικό να έχουν ευρύτατη αποδοχή, επειδή, αφενός, αποτελούν την ανθρώπινη συμβολή στην ιερή υπόθεση της ενότητας και, αφετέρου, διεξάγονται σε μια εποχή που ο κόσμος, κατακερματισμένος από πολύμορφες αντιθέσεις, αναζητεί με αγωνία ενοποιητικά στοιχεία.

Οι προσπάθειες αυτές, ωστόσο, έχουν αποδειχθεί μέχρι σήμερα απογοητευτικά αναποτελεσματικές. Όχι μόνο δεν εμπνέουν πλέον καμιά αισιοδοξία, αλλά και προκαλούν ιδιαίτερη ανησυχία, καθώς έχουν γίνει ήδη κατάδηλες οι επιζήμιες συνέπειές τους: α) άμβλυση της ορθόδοξης αυτοσυνειδησίας, διαιρέσεις και σχίσματα στο πλήρωμα της Εκκλησίας μας· β) σύγχυση, αποθάρρυνση και αποπροσανατολισμός στους ετεροδόξους που αναζητούν την αυθεντικότητα της πίστεως.

Το κείμενο που ακολουθεί αποτελεί έκφραση αυτής της ανησυχίας μας, αφού ο διάλογος ανάμεσα στην Ορθοδοξία και τον Παπισμό* δεσπόζει στις διαχριστιανικές σχέσεις και, επιπλέον, η συνύπαρξη Ορθοδόξων και Παπικών στις πολυπολιτισμικές πλέον κοινωνίες μας λειτουργεί ως πρόκληση για κάθε ορθόδοξη συνείδηση.

Ακολουθώντας την πατερική μας παράδοση, η οποία μας έχει διδάξει να «αγαπώμεν εν αλήθεια» και να «αληθεύωμεν εν αγάπη», επιχειρούμε να σκιαγραφήσουμε με νηφαλιότητα και υπευθυνότητα το πρόσωπο του Παπισμού. Έτσι, πιστεύουμε, θα φωτιστούν τα αμετάθετα όρια της Εκκλησίας από την αίρεση, της αλήθειας από την πλάνη. Γιατί είναι γεγονός ότι τα όρια αυτά γίνονται όλο και πιο δυσδιάκριτα. Όχι μόνο επειδή στη ζωή των Ορθοδόξων έχει υπεισέλθει ο δυτικός πολιτισμός, ο διαμορφωμένος από τον παραποιημένο Χριστιανισμό της Δύσεως, αλλά και επειδή στις μέρες μας διαδίδονται οι ιδέες και αντιλήψεις της "Νέας Εποχής", που θέλει όλες τις θρησκείες να οδηγούν εξίσου στον ίδιο τάχα Θεό.

Για τους Ορθοδόξους η καθαρότητα της πίστεως αποτελεί το ασάλευτο θεμέλιο στον αγώνα τους για τη θέωση: Η ορθή πίστη είναι «το μέγα και πρώτον της

σωτηρίας φάρμακον» (όσιος Μάξιμος ο Ομολογητής). Αλλά και για τους ετερόδοξους αδελφούς μας η ακριβής οριοθέτηση της αλήθειας δείχνει τον δρόμο της επιστροφής στον πατρικό τους οίκο, την Ορθόδοξη Εκκλησία.

Η αποκοπή της δυτικής Χριστιανοσύνης από το σώμα της Εκκλησίας δεν προήλθε από διοικητικές ή εθιμικές απλώς διαφοροποιήσεις, αλλά από μια βαθιά αλλοίωση του εκκλησιαστικού βιώματος, η οποία και δημιούργησε ένα χάσμα ζωής ανάμεσα σε δύο κόσμους. Το αυτονόητο χρέος του σεβασμού των διαφορετικών πιστευμάτων, οι ανυπόκριτα φιλόφρονες διαθέσεις και οι ευσεβείς ενωτικοί πόθοι δεν μας δίνουν το δικαίωμα να παρασιωπούμε ή να συσκοτίζουμε αυτή την πραγματικότητα.

Διασώζονται, βέβαια, και σήμερα στην παπική Δύση υπολείμματα της πατερικής παραδόσεως, κυρίως στον χώρο του μοναχισμού. Και αναμφίβολα υπάρχουν πολλοί ταπεινοί μοναχοί ή απλοί πιστοί, που αφιερώνουν τη ζωή τους στην προσευχή και σε έργα αγάπης. Ωστόσο, τα όσα θετικά στοιχεία διατηρήθηκαν στη δυτική παράδοση, δεν στάθηκαν ικανά να αποτρέψουν τη διαστρέβλωση του Χριστιανισμού και τη μετάλλαξη της Εκκλησίας της Ρώμης σε κοσμικό κράτος με θεοκρατικό καθεστώς, μετάλλαξη που αναπόφευκτα επακολούθησε την εξέλιξη του παπικού θεσμού.

Παραδίδοντας το τεύχος τούτο στους αδελφούς μας, σε εποχή που ο συγκρητισμός και η εκκοσμίκευση έχουν ναρκώσει την εκκλησιαστική συνείδηση των περισσοτέρων από εμάς, ευχόμαστε να συναισθανθούμε όλοι το χρέος αλλά και να συνειδητοποιήσουμε τη δύναμη που έχουμε ως φύλακες και προασπιστές της Ορθοδοξίας. Αυτό το χρέος και αυτή τη δύναμη επισημαίνουν οι πατριάρχες της Ανατολής στην ιστορική Εγκύκλιό τους του 1848: «Παρ' ημίν ουτε Πατριάρχαι ουτε Σύνοδοι εδυνήθησάν ποτε εισαγαγείν νέα, διότι ο υπερασπιστής της θρησκείας εστίν αυτό το σώμα της Εκκλησίας, ήτοι αυτός ο λαός, όστις εθέλει το θρήσκευμα αυτού αιωνίως αμετάβλητον και ομοειδές τω των Πατέρων αυτού».

* Δεν χρησιμοποιούμε τον όρο Ρωμαιοκαθολικισμός, επειδή είναι ιστορικά αθεμελίωτος και θεολογικά ανακριβής: Από τις αρχές του 2ου αι. η αδιαίρετη Μία Εκκλησία του Χριστού ονομάζεται, όπως την ομολογούμε και στο Σύμβολο της Πίστεως, Καθολική, επειδή κατέχει το καθ' όλου της πίστεως, δηλαδή την πληρότητα της αλήθειας. Επίσης, αφότου, το 330, η Νέα Ρώμη/Κωνσταντινούπολη έγινε πρωτεύουσα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, ο όρος Ρωμαίος ή Ρωμηός δήλωνε κάθε ορθόδοξο πολίτη της, ανεξάρτητα από τη φυλετική καταγωγή του. Έτσι, Ρωμαιο-Καθολικοί κυριολεκτικά είναι οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί, ως Ρωμαίοι-Ρωμηοί, δηλαδή απόγονοι της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, και ως Καθολικοί, δηλαδή μέλη της Ορθόδοξης Εκκλησίας, η οποία συνεχίζει να κατέχει το καθ' όλου της πίστεως. Απεναντίας, οι Παπικοί, μετά την κατάληψη του θρόνου της Ρώμης από τους Φράγκους (1009), δεν είναι Ρωμαίοι αλλά Φραγκολατίνοι. Και μετά την έκπτωσή τους από την καθολικότητα (δηλαδή την πληρότητα) της πίστεως, λόγω της αποδοχής σωρείας αιρετικών δοξασιών, δεν είναι Καθολικοί αλλά αιρετικοί. Μολαταύτα, μετά το οριστικό Σχίσμα (1054), σφετερίστηκαν αυτούς τους όρους. Οι ορθόδοξοι λαοί, πάντως, μέχρι τον 19ο αι. γνώριζαν καλά ότι *Ρωμαιο-Ρωμηός* και *Καθολικός* σημαίνει *Ορθόδοξος*, γι' αυτό και τους αιρετικούς της Δύσεως τους ονόμαζαν *Λατίνους*, *Παπιστές* κ.ά. Η σύγχυση που παρατηρείται σήμερα στην ορολογία, δημιουργήθηκε στις αρχές του 20ού αι., με την εμφάνιση του Οικουμενισμού.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΥ

Ο Παπισμός

ΓΕΝΕΣΗ ΤΟΥ ΠΑΠΙΣΜΟΥ

Η Εκκλησία, κατά την πρώτη χιλιετία του ιστορικού της βίου, διατήρησε την ενότητά της σε Ανατολή και Δύση, παρ' όλους τους περιστασιακούς κλυδωνισμούς που δημιουργούσαν οι αιρέσεις, τα σχίσματα και οι ποικίλες διχοστασίες. Η απόσχιση της δυτικής Χριστιανοσύνης από τον κορμό της Μίας, Αγίας, Καθολικής

και Αποστολικής Εκκλησίας του Χριστού, όπως αυτή οριστικοποιήθηκε το 1054, υπήρξε η τραγική κατάληξη μακραιώνων διεργασιών, στον χώρο της Δυτικής Ευρώπης, σε τρία διαπλεκόμενα επίπεδα: **α)** το θεολογικό, **β)** το εκκλησιολογικό και **γ)** το πολιτικό.

Α'. Το θεολογικό. Τα σπέρματα της θεολογικής διαφοροποίησεως της Δύσεως βρίσκονται στα συγγράμματα του ιερού Αυγουστίνου (354-420), επισκόπου Ιππώνος της Βόρειας Αφρικής. Ο ιερός Αυγουστίνος αγνοούσε την ελληνική γλώσσα και τα έργα των Ελλήνων Πατέρων, πάνω στα οποία στηρίχθηκε η θεολογία των πρώτων Οικουμενικών Συνόδων (Μ. Αθανασίου, Μ. Βασιλείου, Γρηγορίου Θεολόγου, Γρηγορίου Νύσσης κ.ά.). Έτσι, επηρεασμένος από τον Νεοπλατωνισμό και τις αρχές του Ρωμαϊκού Δικαίου, διατύπωσε στα θεολογικά του έργα ορισμένες απόψεις, ξένες προς το βίωμα της πρωτοχριστιανικής Εκκλησίας, όπως, για παράδειγμα, την ταύτιση ουσίας και ενεργειών στον Θεό, την εκπόρευση του Αγίου Πνεύματος και από τον Υιό (Filioque) κ. ά.

Β'. Το εκκλησιολογικό. Η αρχαία Εκκλησία δεχόταν τιμητικά ως πρώτο στην τάξη, σε σχέση με τους άλλους επισκόπους, τον επίσκοπο της Ρώμης, καθώς η πόλη αυτή ήταν η πρωτεύουσα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Δεν έπαυε όμως ο πάπας, μέσα στα πλαίσια του συνοδικού θεσμού, να είναι ίσος με όλους τους άλλους επισκόπους (primus inter pares=πρώτος μεταξύ ίσων). Αργότερα, αφού η πρωτεύουσα της Αυτοκρατορίας μεταφέρθηκε στην Ανατολή, η Δ' Οικουμενική Σύνοδος (451) αναγνώρισε στον επισκοπικό θρόνο της Κωνσταντινουπόλεως «πρεσβεία τιμής» ίσα με εκείνου της Ρώμης.

Το επεκτατικό και συγκεντρωτικό πνεύμα της αρχαίας Ρώμης, όμως, επηρέασε αρκετούς πάπες, οι οποίοι από νωρίς άρχισαν να εκλαμβάνουν το πρωτείο τιμής ως πρωτείο δυνάμεως και εξουσίας, παρεμβαίνοντας ποιμαντορικά σε άλλες τοπικές Εκκλησίες και διεκδικώντας ηγεμονία σε όλη την Εκκλησία. Στους πρώτους αιώνες, ωστόσο, οι εξουσιαστικές αυτές φιλοδοξίες των παπών αποτελούσαν περιστασιακές παρεκτροπές και εξέφραζαν συνήθως προσωπικές αδυναμίες.

Γ'. Το πολιτικό. Από τα τέλη του 4ου αι. μέχρι και τον 6ο αι. διάφορα γερμανικά φύλα σε κατάσταση πρωτογονισμού (Φράγκοι, Γότθοι, Λογγοβάρδοι, Βάνδαλοι κ.ά.) πλημμυρίζουν και καταλαμβάνουν τις ευημερούσες επαρχίες της δυτικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, αιχμαλωτίζουν τους εγχώριους πληθυσμούς τους και αλλάζουν ριζικά την κοινωνικοπολιτιστική τους κατάσταση.

Οι βάρβαροι έποικοι -από τους οποίους πρωταγωνιστικό ρόλο διαδραματίζουν οι Φράγκοι-, στην προσπάθειά τους να εκπολιτιστούν, ασπάζονται τον Χριστιανισμό, αναμειγνύοντάς τον, όμως, με ειδωλολατρικά στοιχεία. Μ' έναν τέτοιο προβληματικό Χριστιανισμό εισέρχονται και στην Ιερωσύνη, εκτοπίζοντας σταδιακά τους Ρωμαίους ιεράρχες από την εκκλησιαστική διοίκηση. Οι Φράγκοι αυτοί επίσκοποι ζουν όπως και οι λαϊκοί «ευγενείς» της εποχής τους (κόμητες, δούκες κ.ά.): Ασκούν κοσμική εξουσία, συμμετέχουν σε στρατιωτικές αποστολές, φορούν πολεμικές στολές κ.λπ. Να πώς περιγράφει ο άγιος Βονιφάτιος, σε επιστολή του προς τον πάπα Ζαχαρία, το 741, την εκκλησιαστική κατάσταση στη Γαλλική Ρωμανία, όπου είχαν επικρατήσει οι Φράγκοι επίσκοποι: «Η θρησκεία καταπατείται. Οι Φράγκοι επίσκοποι για ογδόντα χρόνια δεν έχουν συνέλθει σε σύνοδο ούτε και

έχουν αρχιεπίσκοπο. Οι περισσότεροι επισκοπικοί θρόνοι δίνονται σε φιλάργυρους λαϊκούς ή μοιχούς κληρικούς, που συμμετέχουν σε στρατιωτικές επιχειρήσεις με πλήρη πολεμική εξάρτηση, σφάζοντας αδιάκριτα με τα χέρια τους χριστιανούς και ειδωλολάτρες»¹.

Μπροστά σ' αυτό το ζοφερό τοπίο, που δημιούργησε η βαρβαρική επέλαση, ο επίσκοπος της Ρώμης στέκεται, κατά κανόνα, στο ύψος της πνευματικής του αποστολής και αναλαμβάνει εθναρχικό ρόλο για την προστασία των υπόδουλων Ρωμαίων. Κάποιοι πάπες, όμως, για να ενισχύσουν τον θρόνο τους, ακολουθούν κοσμική τακτική. Προβάλλουν εμφαντικά την εκκλησιαστική τους αυθεντία, παρουσιάζουν ηγεμονικές τάσεις και περιβάλλονται πολιτικές εξουσίες. Το 754, μάλιστα, ο πάπας Στέφανος Β' αποδέχεται την πολιτική αυτονομία της Εκκλησίας της Ρώμης, που του προσφέρει ο βασιλιάς των Φράγκων Πιπίνος ο Βραχύς. Έτσι έχουμε την ίδρυση του πρώτου παπικού κράτους. Αργότερα, ο Νικόλαος Α' (858-867), ο πρώτος φραγκόφιλος Ρωμαίος πάπας, συγκεντρώνει στο πρόσωπό του την ανώτατη εκκλησιαστική και πολιτική εξουσία. «Ο Νικόλαος θεωρεί τον εαυτό του αυτοκράτορα όλου του κόσμου», ομολογούσαν οι σύγχρονοί του.

Τον 8ο αι. ο βασιλιάς των Φράγκων Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος, 768-814)

με τη δύναμη των όπλων ενώνει όλους σχεδόν τους λαούς της Δυτικής Ευρώπης και φιλοδοξεί να αναδείξει μια καινούργια αυτοκρατορία, διεκδικώντας το όνομα και την αίγλη της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας της Ανατολής. Για τον σκοπό αυτό οργανώνει μεθοδευμένα τη σύγκρουση Ανατολής-Δύσεως με μια στρατηγική που περιλαμβάνει τα εξής δύο σκέλη:

1) Απόρριψη της Ορθοδοξίας και δημιουργία ενός διαφορετικού Χριστιανισμού, που θα τονίζει την πολιτισμική ιδιαιτερότητα της νέας αυτοκρατορίας. Αυτός ο φραγκικός Χριστιανισμός, τον οποίο σχεδιάζουν οι σύμβουλοι του Καρλομάγνου, θεμελιώνεται σε θεολογικές διατυπώσεις του ιερού Αυγουστίνου και εκφράζεται με νέες μορφές και τύπους της εκκλησιαστικής πρακτικής: Βάπτισμα με ραντισμό, υποχρεωτική αγαμία του κλήρου, στέρση των λαϊκών από την κοινωνία του Ποτηρίου, ξύρισμα των κληρικών κ.ά. Στα πλαίσια της αντορθόδοξης τακτικής, οι Φράγκοι επίσκοποι, το 794 (Σύνοδος της Φραγκφούρτης), καταδικάζουν τις αποφάσεις της Ζ' Οικουμενικής Συνόδου (787) για την τιμητική προσκύνηση των εικόνων και το 809 (Σύνοδος του Άαχεν), προσθέτουν στο ιερό Σύμβολο της Πίστεως το Filioque. Τα δύο αυτά γεγονότα αποτελούν το πρώτο στάδιο του σχίσματος ανάμεσα στους Φράγκους κατακτητές και τους ορθόδοξους Ρωμηούς.

2) Ανθελληνική πολιτική, αφού ο Ελληνισμός αποτελούσε την ιστορική σάρκα της Ορθοδοξίας και συστατικό στοιχείο της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Οι πολιτιστικά μειονεκτικοί Φράγκοι, λοιπόν, αρχίζουν να συκοφαντούν τον ελληνικό πολιτισμό ως πολιτισμό πλάνης και να αποκαλούν τους Έλληνες Γραικούς, προσδίδοντας όμως στο αρχαίο αυτό όνομά τους χλευαστικό περιεχόμενο (γραικός = αιρετικός, απατεώνας).

Στη μεθοδευμένη επίθεση των Φράγκων, η Εκκλησία της Ρώμης αγωνίζεται να μείνει πιστή στην πρωτοχριστιανική παράδοση και την ελληνική της συνέχεια, διατηρώντας εκκλησιαστική κοινωνία με όλα τα Ορθόδοξα Πατριαρχεία της Ανατολής. Έτσι, για παράδειγμα, το 816 ο πάπας Λέων Γ' αρνήθηκε την προσθήκη του Filioque και, για να διαφυλαχθεί αλώβητο το Σύμβολο της Πίστεως από τις φράγκικες παραποιήσεις, διέταξε να χαραχθεί το αυθεντικό κείμενο σε αργυρές πλάκες, που εντοιχίστηκαν στον ναό του Αγίου Πέτρου με την επιγραφή: «Αυτές εγώ, ο Λέων, τις τοποθέτησα από αγάπη και για διαφύλαξη της ορθοδόξου πίστεως». Αργότερα, εκπρόσωποι του πάπα Ιωάννου Η' συμμετείχαν στη Σύνοδο της Κων/πόλεως (879-880), η οποία για την Ορθοδοξία είναι η Η' Οικουμενική και στην οποία, υπό την προεδρία του πατριάρχου Κων/πόλεως αγίου Φωτίου του Μεγάλου, καταδικάστηκαν οι φράγκικες αιρέσεις για τις εικόνες και το Filioque.

Τον 10ο αι. οι Φράγκοι εντείνουν την πολεμική κατά των ορθοδόξων Ρωμαίων της Δύσεως, στοχεύοντας στην κατάληψη του παπικού θρόνου. Τελικά, το 1009 καταλαμβάνουν το Ορθόδοξο Πατριαρχείο της Ρώμης και ανεβάζουν στον θρόνο τον Φράγκο πάπα Σέργιο Δ', ο οποίος προσθέτει στο Σύμβολο της Πίστεως το αιρετικό Filioque. Τα Ορθόδοξα Πατριαρχεία της Ανατολής απαντούν με τη διαγραφή του ονόματός του από τα Δίπτυχα της Ορθόδοξης Εκκλησίας, οπότε το Σχίσμα γίνεται πραγματικότητα.

Στις 16 Ιουλίου του 1054, ο επικεφαλής της παπικής αντιπροσωπείας καρδινάλιος Ουμβέρτος κατέθεσε στην αγία Τράπεζα του ναού της Αγίας Σοφίας, στην Κωνσταντινούπολη, τον αφορισμό της ανατολικής Χριστιανοσύνης. Με την πράξη του αυτή, η φράγκικη Χριστιανοσύνη οριστικοποιούσε τον χωρισμό της από την Ορθόδοξη Εκκλησία. Δεν ήταν η αρχή αλλά η επιβεβαίωση ενός σχίσματος που είχε καλοσχεδιαστεί 260 χρόνια νωρίτερα στην αυλή του Καρλομάγνου· ενός σχίσματος που «δεν έγινε μεταξύ δυτικών και ανατολικών Ρωμαίων», όπως πολλοί νομίζουν, «αλλά μεταξύ Φράγκων και Ρωμαίων» (καθηγ. π. Ιωάννης Ρωμανίδης).

ΠΟΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΑΠΙΣΜΟΥ

Από τη στιγμή που το πρωτόθρονο Πατριαρχείο της Ρώμης αποκόπηκε από το σώμα του Χριστού, στερήθηκε πλέον τη θεία χάρη, με συνέπεια τη σταδιακή αποσύνθεσή του. Καθώς σημειώνει χαρακτηριστικά ο άγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως, «η Δυτική Εκκλησία έχασε την πνευματική της ελευθερία, έχασε τον στολισμό της, κλονίστηκε από τα θεμέλιά της, στερήθηκε τον πλούτο της Χάριτος του Αγίου Πνεύματος, την παρουσία του Χριστού. Τελικά κατάντησε ένα σώμα βουβό, χωρίς πνεύμα και ψυχή». Γι' αυτό στους επόμενους αιώνες ακολουθεί έναν αλλοτριωτικό κατήφορο δίχως ελπίδα επιστροφής, οδηγώντας τον άνθρωπο της Δύσεως στην απογοήτευση, το υπαρξιακό κενό και το αδιέξοδο.

Α'. Λίγα μόλις χρόνια μετά το Σχίσμα, το 1075, ο πάπας Γρηγόριος Ζ' προβάλλει -στις περίφημες Παπικές Υπαγορεύσεις του- τις αξιώσεις του παπικού θρόνου για την απόλυτη κυριαρχία του κόσμου:

«Η Ρωμαϊκή Εκκλησία ιδρύθηκε από τον ίδιο τον Θεό. Ο πάπας είναι ο απόλυτος κύριος της παγκόσμιας Εκκλησίας. Διορίζει και καθαιρεί επισκόπους. Μόνο αυτός μπορεί να συγκαλέσει Οικουμενική Σύνοδο. Οι αντιπρόσωποί του είναι ανώτεροι από τους επισκόπους. Μόνο αυτός χρησιμοποιεί τα αυτοκρατορικά διάσημα. Οι πρίγκιπες οφείλουν να του φιλούν τα πόδια. Έχει το δικαίωμα να καθαιρεί τους

αυτοκράτορες. Χωρίς τη δική του έγκριση κανένα βιβλίο δεν είναι έγκυρο. Οι αποφάσεις του δεν ακυρώνονται από κανέναν αυτός μόνος μπορεί να ακυρώνει τις αποφάσεις όλων των άλλων. Ο πάπας δεν μπορεί να κριθεί από κανέναν. Η αγιότητά του είναι εξασφαλισμένη χάρη στις αρετές του αγίου Πέτρου. Η Ρωμαϊκή Εκκλησία δεν σφάλλει ποτέ, ούτε και πρόκειται ποτέ να σφάλλει².

Μ' αυτές τις θέσεις του πάπα Γρηγορίου Ζ' αρχίζουν οι σκληροί αγώνες της «Εκκλησίας» της Ρώμης για τη θρησκευτική, πολιτική και κοινωνική επιβολή της στους χριστιανικούς λαούς της Δύσεως (αγώνας περί περιβολής), που διαρκούν 200 περίπου χρόνια. Τελικά, ο πάπας συγκεντρώνει στα χέρια του κάθε εξουσία -πνευματική, πολιτική, νομοθετική, δικαστική. Είναι η πρώτη εμφάνιση του ολοκληρωτισμού στην Ευρώπη.

Β'. Το 1095 ο πάπας Ουρβανός Β', με το σύνθημα «Το θέλει ο Θεός», ξεσήκωσε ολόκληρη τη δυτική Χριστιανοσύνη σε ιερό πόλεμο κατά των Μουσουλμάνων που κατείχαν τους Αγίους Τόπους. Πρόκειται για τις Σταυροφορίες, τις οποίες η Ανατολή έζησε εφιαλτικά ως βαρβαρικές επιδρομές (βλ. παρακάτω, ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΠΙΣΜΟΥ).

Γ'. Τον 12ο και τον 13ο αι. η Λατινική «Εκκλησία» ιδρύει στα μοναστήρια των μεγάλων πόλεων ειδικές σχολές, όπου διδάσκεται η σχολαστική θεολογία. Οι σχολαστικοί θεολόγοι παραθεωρούν την αποκαλυπτική και εμπειρική πίστη της Εκκλησίας, στηρίζονται στην αριστοτελική φιλοσοφία και προσπαθούν να διερευνήσουν τα μυστήρια του Θεού με την ανθρώπινη λογική και τον στοχασμό. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την πίστη σ' έναν διαστρεβλωμένο, φανταστικό θεό, τον οποίο ο άνθρωπος της Δύσεως καλείται να προσεγγίσει με τις νοητικές του ικανότητες. Έτσι, η χριστιανική πίστη από βιωματική σχέση με τον Θεό ξεπέφτει σ' ένα αφηρημένο μεταφυσικό ιδεολόγημα, το οποίο η «Εκκλησία»-κράτος αναλαμβάνει να περιβάλλει με την αυθεντία της και να προστατεύσει ή και να επιβάλει με την εξουσία της. Τελικά, με τον σχολαστικισμό, η Δύση απομακρύνεται οριστικά από τη γνησιότητα του εκκλησιαστικού βίου, και στον πολιτισμό της υπερισχύουν η νοησιарχία, ο ορθολογισμός και ο ατομοκεντρισμός. Έχει εύστοχα επισημανθεί ότι «ο δυτικός Χριστιανισμός δεν είναι η Εκκλησία του Θεού Λόγου αλλά η θρησκεία του ορθού λόγου» (π. Μιχαήλ Καρδαμάκης).

Δ'. Τον 13ο αι. διατυπώνεται από τους σχολαστικούς θεολόγους το αξίωμα ότι η εκκλησιαστική ηγεσία είναι αλάθητη. Την ίδια εποχή (1233) ο πάπας Γρηγόριος Θ' ιδρύει τον θεσμό της Ιεράς Εξετάσεως, για την οργανωμένη καταδίωξη και εξουδετέρωση όσων αμφισβητούν την παπική αυθεντία. Ένας μηχανισμός τρόμου και φρίκης απλώνεται σταδιακά σ' όλη την Ευρώπη. Ταυτόχρονα η εξουσία του κλήρου ενισχύεται, ενώ ο λαός παραγκωνίζεται και βυθίζεται στην αμάθεια (κληρικαλισμός).

Ε'. Η βαθιά εκκοσμίκευση της Δυτικής «Εκκλησίας» κλόνισε την πίστη μυριάδων Χριστιανών και δημιούργησε κύματα αντιδράσεων. Το εμπόριο του πάπα με τα συγχωροχάρτια έδωσε την αφορμή, το 1517, να ξεσπάσει σαν ηφαιστειο η απαίτηση για αλλαγή. Ο μοναχός Μαρτίνος Λούθηρος ηγήθηκε ενός πολυπληθούς κινήματος, της Μεταρρυθμίσεως, που αποσχίστηκε από την Παπική «Εκκλησία». Οι αποσχισθέντες ονομάστηκαν Διαμαρτυρόμενοι (Προτεστάντες). Σύντομα σχηματίστηκαν και άλλες παρόμοιες προτεσταντικές ομάδες. Μεταξύ Παπικών και Διαμαρτυρομένων δημιουργήθηκε αγεφύρωτο μίσος, με συγκρούσεις, πολέμους και εγκλήματα. Στη Γαλλία, τη φοβερή Νύχτα του αγίου Βαρθολομαίου (23 προς

24 Αυγούστου 1572), οι Παπικοί έσφαξαν χιλιάδες Προτεστάντες. Αποκορύφωμα των θρησκευτικών πολέμων υπήρξε ο Τριακονταετής Πόλεμος (1618-1648), ο οποίος συντάραξε ολόκληρη τη Δυτική Ευρώπη.

ΣΤ'. Στο πέρασμα των αιώνων, οι λαοί της Ευρώπης έζησαν στο πρόσωπο του Παπισμού έναν Χριστιανισμό που δεν ελευθερώνει την ανθρώπινη ύπαρξη αλλά την καταδυναστεύει. Γι' αυτό σύντομα οδηγήθηκαν στον αγνωστικισμό και την αθεΐα. Η Αναγέννηση αρχικά (14ος-16ος αι.) και ο Διαφωτισμός αργότερα (18ος αι.) απορρίπτουν τον φράγκικο θεό, διατηρούν όμως τον ανθρωποκεντρικό προσανατολισμό του Παπισμού και διακηρύσσουν την αυτοθεοποίηση του ανθρώπου. Τον 19ο αι. ακούγεται πλέον καθαρά το κήρυγμα του θανάτου του Θεού από τον Νίτσε και τους διαδόχους του: «Ο Θεός πέθανε, η πίστη στον χριστιανικό Θεό δεν είναι πια πιστευτή...». Έχει σωστά επισημανθεί από πολλούς ότι όλα τα σύγχρονα αθεϊστικά συστήματα της Δύσεως -φιλοσοφικά, κοινωνικά, πολιτικά- είναι καρποί της σχολαστικής μεταφυσικής και του παπικού ολοκληρωτισμού.

Ζ'. Τους δύο τελευταίους αιώνες η Ρώμη, αντί να διδαχθεί από τα λάθη του παρελθόντος, σκληραίνει περισσότερο τη στάση της.

Η Α' Βατικανή Σύνοδος (1870) επιβάλλει ως απαραίτητο δόγμα πίστεως το πρωτείο εξουσίας και το αλάθητο του πάπα. Πρόκειται για την τελειωτική πτώση της Δυτικής «Εκκλησίας». Ο Χριστός, η μόνη αλάθητη Κεφαλή της Εκκλησίας, εξορίζεται από τη γη, και τη θέση Του καταλαμβάνει ο ειδωλοποιημένος ποντίφηκας της Ρώμης! Στη διαμαρτυρία καρδινάλιου για την αντιπαραδοσιακότητα του νέου δόγματος, ο πάπας Πίος Θ' αντιτάσσει τον παροιμιώδη του λόγο: «Η παράδοση είμαι εγώ»! Από τους Λατίνους που διαφωνούν με τη δογματοποίηση του παπικού απολυταρχισμού, μια σημαντική μερίδα αποσχίζεται και δημιουργεί την «Παλαιοκαθολική Εκκλησία».

Η Β' Βατικανή Σύνοδος (1962-1965), παρόλο που επαγγέλλεται την ανακαίνιση, διατηρεί το αλάθητο του πάπα και το επεκτείνει σε όλες τις αποφάσεις του. Ταυτόχρονα, η ίδια Σύνοδος καλεί τους Χριστιανούς όλων των δογμάτων σε παγχριστιανική ενότητα με κέντρο, όμως, τη Ρώμη και αρχηγό τον πάπα (ρωμαιοκεντρικός/παποκεντρικός οικουμενισμός).

Η'. Στα τέλη του 20ού αι. μια πρωτόγνωρη αποδιοργανωτική κρίση ξεσπάει στους κόλπους της Παπικής «Εκκλησίας». «Περιμέναμε μετά τη (Β' Βατικανή) Σύνοδο», δήλωνε ο πάπας Παύλος ΣΤ', «να ξημερώσει μια μέρα ηλιόλουστη για την Εκκλησία. Βρεθήκαμε, όμως, μέσα στη χειρότερη καταιγίδα»³.

Επιφανείς παπικοί θεολόγοι εκφράζουν ανοιχτά την αντίθεσή τους στο παπικό αλάθητο. Χιλιάδες κληρικοί, ανάμεσά τους και στελέχη του Βατικανού, εγκαταλείπουν την Ιερωσύνη, πολλοί απ' αυτούς και την πίστη. Οι μοναχικές και ιερατικές κλίσεις γνωρίζουν φοβερή μείωση. Στο Βέλγιο μόνο, κατά το διάστημα 1995-2007, δεν χειροτονήθηκε ούτε ένας ιερέας!⁴ Σε εκκλησιαστικές σχολές, ακόμα και σε παπικά μοναστήρια, για να ξεπεραστούν τα υπαρξιακά αδιέξοδα που δημιουργούν ο ηθικισμός και η υποχρεωτική αγαμία του κλήρου, εισάγονται ο υπερβατικός διαλογισμός και η ψυχανάλυση.

Αλλά και το παπικό ποίμνιο οδηγείται ραγδαία στον θρησκευτικό αποχρωματισμό και γνωρίζει μια τρομακτική ηθική κρίση. Οι παπικοί ναοί που κλείνουν ή εκποιοούνται, το Ισλάμ και οι ανατολικές θρησκείες που κατακτούν έδαφος, η

παραθρησκεία και ο σατανισμός που αυξάνουν τους οπαδούς τους κ.ά.π. μαρτυρούν τη δυσχερή θέση της Λατινικής «Εκκλησίας».

Θ'. Τις τελευταίες δεκαετίες πληθαίνει ο αριθμός των Δυτικών που αναζητούν τη γνησιότητα της χριστιανικής ζωής στην Ορθοδοξία. Το ενδιαφέρον για την πατερική θεολογία, την ορθόδοξη λειτουργική ζωή, τον ανατολικό μοναχισμό κ.ά.π., αλλά και οι μεταστροφές στην Ορθόδοξη Εκκλησία, είναι γεγονότα σημαντικά. Ωστόσο, οι εξουσιαστικοί μηχανισμοί του Βατικανού, έχοντας πια σκληρυνθεί, δεν φαίνονται πρόθυμοι να αρνηθούν το παρελθόν τους.

Το 2005 ο φιλορθόδοξος καθηγητής Ιωσήφ Ράτσιγκερ ανέβηκε στον θρόνο της Ρώμης ως πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ', αναπετώνοντας τις ελπίδες όσων προσδοκούσαν την ανανέωση της Δυτικής «Εκκλησίας». Σύντομα, όμως, οι σκληροπυρηνικές ενέργειες και δηλώσεις του νέου πάπα φανέρωσαν την αποκοπή του από τον βαθύτερο εαυτό του και την αδυναμία του ν' αντιληφθεί τις απαιτήσεις των καιρών. Δυστυχώς, κάθε πάπας είναι υποχρεωμένος να ακολουθεί την «αλάθητη» πορεία των προκατόχων του και να συμμορφώνεται με τα θελήματα της πανίσχυρης Παπικής Αυλής (Romano Curia), η οποία επίσης κατέχει και επιβάλλει το δικό της «αλάθητο».

Παπικές κακοδοξίες

1. Το Φιλιόκβε. Σύμφωνα με τη θεία αποκάλυψη, ο Θεός διακρίνεται σε Τρία Πρόσωπα, τα οποία είναι ομοούσια, ισότιμα και ισοδύναμα μεταξύ τους. Έτσι δεν υπάρχουν τρεις Θεοί αλλά ένας. Κάθε Πρόσωπο, όμως, έχει ένα ξεχωριστό ιδίωμα, το οποίο δηλώνει τον διαφορετικό τρόπο υπάρξεώς Του: Ο Πατέρας είναι αγέννητος (είναι η μοναδική αρχή και πηγή της Θεότητας)· ο Υιός είναι γεννητός (γεννάται από τον Πατέρα «προ πάντων των αιώνων»)· και το Άγιο Πνεύμα είναι εκπορευτό (ούτε αγέννητο είναι ούτε γεννάται, αλλά εκπορεύεται από τον Πατέρα «προ πάντων των αιώνων»).

Το Σύμβολο της Πίστεως, που καταρτίστηκε από τις Α' και Β' Οικουμενικές Συνόδους (325, 381), ομολογεί πίστη «εις το Πνεύμα το Άγιον, το κύριον, το ζωοποιόν, το εκ του Πατρός εκπορευόμενον», ακολουθώντας τα λόγια του Χριστού: «Όταν έλθη ο Παράκλητος... το Πνεύμα της αληθείας, ο παρά του Πατρός εκπορεύεται...» (Ιω. 15:26). Το 431, η Γ' Οικουμενική Σύνοδος απαγόρευσε ρητά οποιαδήποτε προσθαφαίρεση στο ιερό Σύμβολο.

Οι Φράγκοι, όμως, θέλοντας να κατανοήσουν την ουσία του Θεού με τη λογική τους, παρερμήνευσαν τα λόγια του Χριστού, περιφρόνησαν τις Οικουμενικές Συνόδους και πρόσθεσαν στο Σύμβολο, μετά τη φράση «...το εκ του Πατρός εκπορευόμενον...», τη λέξη Filioque (Φιλιόκβε = και εκ του Υιού), που σημαίνει ότι το Άγιο Πνεύμα εκπορεύεται και από τον Υιό. Με την προσθήκη αυτή δημιουργούνται άλυτα θεολογικά προβλήματα και σοβαρές αλλοιώσεις στην πίστη και τη ζωή της Εκκλησίας. Συγκεκριμένα:

- Εισάγονται στην Αγία Τριάδα δύο αρχές. Δηλαδή, προκύπτουν δύο κύριοι Θεοί (Πατέρας και Υιός) και ένας δευτερεύων (το Άγιο Πνεύμα). Επέρχεται έτσι πλήρης διάλυση του Τριαδικού δόγματος. Ο «Τριαδικός Θεός» των Παπικών δεν είναι πλέον ο αληθινός Θεός αλλά ένας πλασματικός και ανύπαρκτος θεός.

- Το Άγιο Πνεύμα υποτιμάται και παραγκωνίζεται από τη ζωή της Εκκλησίας και του Χριστιανού. Έτσι η Εκκλησία στερείται τον χαρισματικό-αγιοπνευματικό χαρακτήρα της, επιδιώκει την κοινωνική επιβολή και το κοσμικό κύρος, υπερτονίζει την εγκόσμια οργάνωση και αποστολή της. Ο Χριστιανός, πάλι, δεν αποσκοπεί στην εσωτερική του ανακαίνιση και τη γνώση του Θεού, που πραγματοποιούνται μόνο με το Άγιο Πνεύμα, αλλά περιορίζεται στην ηθική του βελτίωση και την εξωτερική μίμηση του Χριστού.
- Η εξάρτηση, τέλος, του Αγίου Πνεύματος από τον Υιό έδωσε τη δυνατότητα στη Ρώμη να υποστηρίξει με κύρος ότι στον κόσμο μόνο ο πάπας, ως αντιπρόσωπος του Χριστού, έχει τη δυνατότητα να διαθέτει τις δωρεές που χορηγεί το Άγιο Πνεύμα στην Εκκλησία*.

* Κατά καιρούς, σε ορθόδοξες κυρίως χώρες, οι Παπικοί απαγγέλλουν το Πιστεύω χωρίς το Filioque. Αυτό γίνεται για λόγους προπαγανδιστικούς και όχι επειδή έπαψε το Filioque να αποτελεί γι' αυτούς κορυφαίο δόγμα πίστεως. Εξάλλου, η απάλειψη μιας λέξεως από το ιερό Σύμβολο μένει χωρίς σημασία, αν δεν απορριφθεί και η σχολαστική θεολογία, που δημιούργησε το Filioque και όλες τις άλλες παπικές κακοδοξίες.

2. Οι κτιστές ενέργειες στον Θεό (κτιστή χάρη). Μία από τις μεγαλύτερες πλάνες του Παπισμού είναι το ότι ταυτίζει την άκτιστη ουσία του Θεού με τις άκτιστες ενέργειές Του. Και, επιπλέον, το ότι αποδίδει στον Θεό κτιστές ενέργειες. Κτιστές ενέργειες, όμως, έχουν μόνο τα κτίσματα. Ο άκτιστος Θεός έχει μόνο άκτιστες ενέργειες.

Στην ορθόδοξη θεολογία γίνεται διάκριση της άκτιστης ουσίας του Θεού από τις άκτιστες ενέργειές Του. Με την ουσία, βέβαια, του Θεού, η οποία είναι εντελώς ακατάληπτη και ανέκφραστη, ο πιστός δεν μπορεί να έρθει σε κοινωνία. Επικοινωνεί, όμως, με τις θείες ενέργειές Του (θεία χάρη). Αυτές, όπως και η θεία ουσία, είναι άκτιστες και αδημιούργητες. Είναι δηλαδή κάτι άλλο από τη θεία ουσία, αλλά όχι κάτι άλλο από τη Θεότητα. Ο πιστός, με τη μετάνοια, την άσκηση, την προσευχή και τη συμμετοχή του στα Μυστήρια της Εκκλησίας, κοινωνεί με τις άκτιστες θείες ενέργειες, γίνεται «θείας κοινωνός φύσεως» (Β' Πέτρ. 1:4). Δηλαδή με τις άκτιστες θείες ενέργειες και κατά το μέτρο του πνευματικού του αγώνα καθαρίζεται η καρδιά του από τα πάθη, φωτίζεται ο νους του και αξιώνεται να «δει», με τρόπο μυστικό και απόρρητο, τη θεία δόξα, το άκτιστο Φως. Αυτή είναι η ησυχαστική παράδοση της Εκκλησίας μας.

Οι Παπικοί, αντίθετα, δεν δέχονται άκτιστες ενέργειες στον Θεό. Πιστεύουν ότι ο Θεός είναι ουσία απρόσιτη και δεν επικοινωνεί προσωπικά με τον άνθρωπο. Ενεργεί στον κόσμο όχι άμεσα αλλά μόνο έμμεσα, με κτιστές ενέργειες. Γι' αυτούς η θεία χάρη είναι μέγεθος κτιστό, που το δημιουργεί ο Θεός για να σώσει τον άνθρωπο. Κτιστή είναι επίσης η χάρη των Μυστηρίων, όπως κτιστό ήταν και το θαβώρειο φως της Μεταμορφώσεως του Χριστού.

Η διδασκαλία αυτή έχει ολέθριες συνέπειες στη ζωή του Χριστιανού. Γιατί, αν η θεία χάρη είναι πράγματι κτιστή, ο άνθρωπος δεν μπορεί να φτάσει στον αγιασμό και τη θέωση. Κι αυτό επειδή, απλούστατα, ένα κτίσμα -κτιστή ενέργεια (χάρη)- δεν είναι δυνατό να λυτρώσει και να θεώσει άλλο κτίσμα -τον άνθρωπο. Έτσι, οι Δυτικοί «δεν ομιλούν περί θεώσεως ως σκοπού της ζωής του ανθρώπου, αλλά περί ηθικής τελειώσεως- ότι οφείλουμε να γίνουμε καλύτεροι άνθρωποι, όχι όμως θεοί

κατά χάριν. Κατά συνέπειαν η Εκκλησία δεν ημπορεί να είναι κοινωνία θεώσεως, αλλά ίδρυμα παρέχον στους ανθρώπους την δικαίωσι κατά ένα νομικιστικό και δικανικό τρόπο διά μέσου της κτιστής χάριτος. Σε τελική δηλαδή ανάλυσι, καταλύεται η ίδια η αλήθεια της Εκκλησίας ως πραγματικότης θεανθρωπίνης κοινωνίας»⁵.

Η δυτική θεολογία, με την άρνησή της να δεχθεί άκτιστες ενέργειες στον Θεό, αποξενώθηκε από την πατερική θεολογία, με συνέπεια να οδηγηθεί και σε πολλές άλλες κακοδοξίες. Κι αυτό γιατί οι Πατέρες της Εκκλησίας, όταν θεολογούσαν, εξέφραζαν με ανθρώπινα λόγια την εμπειρία που είχαν αποκτήσει από την κοινωνία τους με τις θεουργικές ενέργειες του Αγίου Πνεύματος (εμπειρία θεώσεως)· η θεολογία τους, δηλαδή, είναι η αποκάλυψη του ίδιου του Θεού. Οι Παπικοί, όμως, επειδή δεν έχουν δυνατότητα κοινωνίας με τις άκτιστες θείες ενέργειες, θεολογούν με βάση τον ανθρώπινο στοχασμό· η θεολογία τους, δηλαδή, είναι ένα ανθρώπινο μεταφυσικό ιδεολόγημα που δεν έχει σχέση με τη θεία αλήθεια.

Η βαθιά αλλοίωση που επιφέρει στη ζωή της Εκκλησίας η θεωρία για την κτιστή χάρη, απασχόλησε έντονα την Ορθόδοξη Ανατολή σε πέντε μεγάλες Συνόδους της Κων/πόλεως (14ος αι.). Σ' αυτές διατυπώθηκε ξεκάθαρα η ορθόδοξη εμπειρία, με κορυφαίο ομολογητή τον αρχιεπίσκοπο Θεσσαλονίκης άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά.

3. Το παπικό πρωτείο εξουσίας και το αλάθητο. Εφόσον, με τις κακοδοξίες του Filioque και της κτιστής χάριτος, το Άγιο Πνεύμα υποβαθμίστηκε και ολόκληρη η Τριαδική θεότητα απωθήθηκε στον χώρο του εμπειρικά απρόσιτου, το κενό που δημιουργήθηκε έρχεται να το καλύψει ένας άνθρωπος, ο ποντίφηκας της Ρώμης. Αυτός ανακηρύσσεται αλάθητος και απόλυτος κύριος της παγκόσμιας Εκκλησίας.

Για να μη νομιστεί ότι το παπικό πρωτείο εξουσίας και το αλάθητο ανήκουν πια στο παρελθόν της Δυτικής «Εκκλησίας», αναφέρουμε κάποιες πτυχές της σύγχρονης πρακτικής του πάπα και παραθέτουμε αποσπάσματα από το «Δογματικό Σύνταγμα περί Εκκλησίας»⁶ της Β' Βατικανής Συνόδου (1965), που περιλαμβάνονται και στη σύγχρονη «Κατήχηση της Καθολικής Εκκλησίας»⁷:

«Ο επίσκοπος Ρώμης, με το αξίωμά του ως αντιπρόσωπος του Χριστού και ως ποιμένας όλης της Εκκλησίας, έχει πλήρη, υπέρτατη και παγκόσμια εξουσία μέσα στην Εκκλησία, την οποία μπορεί πάντοτε ελεύθερα να ασκεί».

«Δεν μπορεί να υπάρξει Οικουμενική Σύνοδος, αν δεν επικυρωθεί, ή τουλάχιστον αν δεν γίνει δεκτή, από τον διάδοχο του Πέτρου».

«Το αλάθητο, με το οποίο ο θείος Λυτρωτής θέλησε εφοδιασμένη την Εκκλησία του, το έχει ο επίσκοπος Ρώμης... Γι' αυτό και οι αποφάσεις του, πολύ ορθά, θεωρούνται αμετάκλητες από τον δικό τους χαρακτήρα και όχι από τη συναίνεση της Εκκλησίας... Γι' αυτό δεν έχουν ανάγκη από την επικύρωση των άλλων, ούτε επιδέχονται έκκλητο σε άλλο όργανο κρίσης».

Με τον αέρα της αλάθητης εξουσίας, ο πάπας Παύλος ΣΤ' ανακήρυξε, το 1963, τη Β' Βατικανή Σύνοδο ως Οικουμενική με τα εξής λόγια: «Εγώ, λοιπόν, ο Πάπας, που συγκεντρώνω στο πρόσωπό μου και στο άγιο αξίωμά μου όλη την Εκκλησία, ανακηρύσσω τη Σύνοδο αυτή ως Οικουμενική». Και υπέγραψε τις αποφάσεις της Συνόδου με τη φράση «Εγώ ΠΑΥΛΟΣ, Επίσκοπος της Καθολικής Εκκλησίας». Αλλά και ο εκάστοτε πάπας, θεωρώντας τον εαυτό του υπερεπίσκοπο, δεν υπογράφει ως

«Επίσκοπος Ρώμης» αλλά ως «Επίσκοπος της Καθολικής Εκκλησίας» (μόνος αυτός!) ή απλώς με το όνομά του, π.χ. «Βενέδικτος ΙΣΤ'».

Όλοι οι επίσκοποι της Δυτικής «Εκκλησίας», σε οποιοδήποτε μέρος της γης, δεν εκλέγονται από τη συνοδό της τοπικής τους «Εκκλησίας», αλλά διορίζονται από τον πάπα και λαμβάνουν από τα δικά του χέρια το ωμοφόριο, ως δείγμα της υποταγής τους στην παπική εξουσία.

Ο πάπας Ιωάννης-Παύλος Β' (+2005) ξεπέρασε σε κινητικότητα κάθε άλλον πολιτικό και θρησκευτικό ηγέτη, προκειμένου να επιβληθεί στη διαμορφούμενη Νέα Τάξη Πραγμάτων ως ο αδιαμφισβήτητος θρησκευτικός πλανητάρχης. Θυμίζουμε, μόνο, την «προέλασή» του στις ορθόδοξες χώρες (και στην Ελλάδα, δυστυχώς), αλλά και τις ετήσιες Πανθρησκειακές Συναντήσεις, τις οποίες είχε καθιερώσει από το 1986 και στις οποίες εμφανιζόταν ως το ενοποιό κέντρο όλων των θρησκειών.

Ο παποκεντρισμός της Δυτικής «Εκκλησίας» τη διατηρεί, είναι αλήθεια, σε μια οργανωτική ενότητα πέρα από εθνικά σύνορα και τοπικές παραδόσεις, και συνάμα της δίνει τη βεβαιότητα μιας παγκόσμιας δύναμης, που μπορεί να επηρεάζει και να κατευθύνει πολλές κοινωνικές ομάδες σ' ολόκληρο τον πλανήτη. Παράλληλα η παπική αυθεντία δίνει το δικαίωμα στον Ρωμαίο ποντίφηκα να ορίζει, αντικειμενικά και αδιαμφισβήτητα, την αλήθεια της Δυτικής «Εκκλησίας», στην οποία οι λαοί οφείλουν τυφλή υποταγή. Αυτά τα στοιχεία προσδίδουν στον Παπισμό απολυταρχικό χαρακτήρα. Δεν πρόκειται, λοιπόν, για μια απλή νοθεία του εκκλησιαστικού ήθους, αλλά για την ουσιαστικότερη και θλιβερότερη διαστροφή που γνώρισε ο Χριστιανισμός στην ιστορική του πορεία.

Το παπικό πρωτείο εξουσίας και το αλάθητο όχι μόνο στερούνται κάθε θεολογικής ή ιστορικής νομιμότητας, αλλά και αντιβαίνουν στην απλή λογική. Καταρχήν, δεν υπάρχει καμία ιστορική ένδειξη ότι ο απόστολος Πέτρος υπήρξε πρώτος επίσκοπος της Ρώμης και ότι ασκούσε πάνω στους άλλους αποστόλους πρωτείο εξουσίας, το οποίο κληροδότησε στους υποτιθέμενους διαδόχους του επισκόπους της Ρώμης. Γι' αυτό και στην πρώτη χιλιετία καμία Οικουμενική Σύνοδος δεν θέσπισε κάποιο ρωμαϊκό αλάθητο ή πρωτείο εξουσίας. Από τους αποστολικούς χρόνους η Εκκλησία διατηρεί, ως χαρακτηριστικό στοιχείο του διοικητικού της συστήματος, τη συνοδικότητα. Οι επίσκοποι, οι οποίοι συμμετέχουν στις συνόδους, μεταφέρουν σ' αυτές την πίστη και το βίωμα του εκκλησιαστικού πληρώματος που εκπροσωπούν. Η γνώμη και η ψήφος όλων των επισκόπων έχουν την ίδια ισχύ και οι συνοδικές αποφάσεις λαμβάνονται με τον φωτισμό του Αγίου Πνεύματος. Το Άγιο Πνεύμα, τελικά, συγκροτεί την Εκκλησία και Αυτό την οδηγεί «εις πάσαν την αλήθειαν» (Ιω. 16: 13). Έτσι, το αλάθητο δεν ανήκει σ' έναν άνθρωπο αλλά σε ολόκληρο το σώμα της Εκκλησίας και εκφράζεται με τις αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων, εφόσον αυτές γίνονται αποδεκτές από την εκκλησιαστική συνείδηση, δηλαδή από τον λαό του θεού.

Αντίθετα, στον Παπισμό οι σύνοδοι αποτελούν απλά συμβουλευτικά σώματα, η συνείδηση του εκκλησιαστικού πληρώματος αγνοείται και ο πάπας τοποθετείται πάνω από την Εκκλησία. Αλλά πώς μπορεί να θεωρείται αλάθητος ο πάπας, όταν η ιστορία παρουσιάζει πολυάριθμους πάπες να διαπράττουν τραγικά λάθη, ακόμη και σε αιρέσεις να πέφτουν, όπως ο πάπας Ιούλιος, που αφορίστηκε από τη Σύνοδο της Σαρδικής (347), ο Ονώριος, που αναθεματίστηκε από την ΣΤ' Οικουμενική Σύνοδο (691), ή ο Γρηγόριος Θ', που ίδρυσε την Ιερά Εξέταση;

Με το παπικό πρωτείο και το αλάθητο, ως κεντρικά δόγματα της Δυτικής «Εκκλησίας», επισφραγίζεται ο έντονος ανθρωποκεντρισμός της: Η πίστη στον Θεάνθρωπο αντικαθίσταται με την πίστη στον άνθρωπο· στη γη δεν υπάρχει θέση για τον Χριστό, αφού Τον αντικαθιστά ο πάπας ως μοναδικός τοποτηρητής Του (Vicarius Christi). «Τί τραγικός παραλογισμός!», αναφωνεί ο σύγχρονος πατέρας της Εκκλησίας π. Ιουστίνος Πόποβιτς. «Να ορίζεται αναπληρωτής και αντικαταστάτης για τον πανταχού παρόντα Κύριο και Θεό!» Και συμπληρώνει: «Το δόγμα περί του αλαθήτου του πάπα-ανθρώπου είναι η αίρεσις των αιρέσεων, μία άνευ προηγουμένου ανταρσία κατά του Θεανθρώπου Χριστού... Στην ιστορία του ανθρωπίνου γένους υπάρχουν τρεις κυρίως πτώσεις: του Αδάμ, του Ιούδα, του πάπα»⁸.

4. Ο παποκαισαρισμός. Πρόκειται για την ταύτιση εκκλησιαστικής και κοσμικής εξουσίας σε ένα πρόσωπο (θεοκρατία). Ο πάπας είναι αρχηγός της Λατινικής «Εκκλησίας» και συνάμα αρχηγός του κράτους του Βατικανού. Ο παποκαισαρισμός -εντελώς ασυμβίβαστος με το Ευαγγέλιο, τους ιερούς Κανόνες και την εκκλησιαστική παράδοση- αφαιρεί από τον Παπισμό κάθε δικαίωμα να εμφανίζεται ως Εκκλησία.

Το πρώτο παπικό κράτος ιδρύθηκε, καθώς είδαμε, το 754. Το σημερινό παπικό κράτος συνιστά ένα αξιολύπητο μεσαιωνικό κατάλοιπο της εποχής μας. Τα όριά του καθορίστηκαν το 1929 από τον δικτάτορα Μουσσολίνι και τον πάπα Πίο ΙΑ'. Ο τελευταίος, μάλιστα, διατύπωσε την άποψη ότι «ο αντιπρόσωπος του Θεού στη γη δεν μπορεί να είναι υπήκοος επίγειου κράτους». (Ο Χριστός ήταν υπήκοος επίγειου κράτους· ο «αντιπρόσωπός» Του πάπας δεν μπορεί να είναι!). Το Βατικανό σήμερα, όπως και κάθε κράτος, ασκεί διπλωματία, συνάπτει πολιτικές συμφωνίες με άλλα κράτη, διαθέτει πρωθυπουργό, υπουργούς, πρέσβεις, φρουρά, πρακτορείο ειδήσεων και κυρίως Τράπεζες, με τις οποίες επηρεάζει τη διεθνή οικονομία, συμμετέχοντας σε μεγάλες εταιρείες και επιχειρήσεις.

5. Η ικανοποίηση της θείας δικαιοσύνης. Από τον 11ο αι. διατυπώθηκε η άποψη, που αργότερα έγινε θεμελιώδες δόγμα του Παπισμού, ότι ο Θεός έστειλε τον Υιό Του στον κόσμο να σταυρωθεί, για να ικανοποιηθεί η θεία δικαιοσύνη από την προσβολή που υπέστη εξαιτίας της ανθρωπίνης αμαρτίας. Με αυτή την κακοδοξία το πρόσωπο του Θεού Πατέρα διαστρεβλώνεται και η χριστιανική ζωή διαποτίζεται από έντονο νομικιστικό πνεύμα. Ο τέλειος και πολυεύσπλαχνος Θεός αποκτά τα χαρακτηριστικά εμπαθούς ανθρώπου -προσβάλλεται, οργίζεται, αγανακτεί, εκδικείται- και μεταβάλλεται σε αμείλικτο δικαστή και άγριο τιμωρό. Η αμαρτία δεν θεωρείται ασθένεια της ψυχής, αλλά αξιόποινη παρεκτροπή και προσβολή του Θεού. Ο αγώνας για τη σωτηρία δεν αποσκοπεί στη θεραπεία από τα πάθη, τη ζωοποίηση του ανθρώπου και την ένωσή του με τον Θεό, αλλά στην εξιλέωση του Θεού, τη νομική δικαίωση του ανθρώπου και την απαλλαγή του από τις ενοχές με τις καλές πράξεις, τα επιτίμια, τα διάφορα τάματα κ.λπ. Τελικά, η σχέση αγάπης Θεού και ανθρώπου μετατρέπεται σε σχέση συναλλαγής. Πρόκειται, πράγματι, για ανατροπή του Ευαγγελίου της αγάπης και επιστροφή σε πρωτόγονες μορφές θρησκευτικότητας.

Η θεωρία για την ικανοποίηση της θείας δικαιοσύνης νομιμοποίησε τη βία και κατοχύρωσε θεολογικά τις Σταυροφορίες, την Ιερά Εξέταση, τους θρησκευτικούς πολέμους: Η εξολόθρευση των εχθρών της πίστεως ικανοποιεί τη θεία δικαιοσύνη και εξαγνίζει και τις ψυχές των θυμάτων!

Μέσα σ' αυτό το δικανικό κλίμα διατυπώθηκε και το αντιβιβλικό δόγμα για το καθαρτήριο πυρ. Στο καθαρτήριο πυρ πηγαίνουν τάχα οι ψυχές των ανθρώπων μετά τον θάνατό τους, για να βασανιστούν προσωρινά μέσα στη φωτιά και να καθαριστούν από τις ποινές των αμαρτιών τους. Για τη συντομότερη απαλλαγή τους από το καθαρτήριο πυρ, επινοήθηκε ο θεσμός των λυσιποίνων (αφέσεων), ο οποίος βασίζεται στη δικανική θεωρία των αξιομισθίων: Ο Χριστός, δηλαδή, και οι άγιοι στην επίγεια ζωή τους έπραξαν πλήθος καλά έργα, άξια ανταμοιβής. Έτσι δημιουργήθηκε ένας θησαυρός περισσίων αξιομισθίων. Ο πάπας, που πιστεύει πως μπορεί να διαχειρίζεται τον θησαυρό αυτό, αντλεί από το πλεόνασμά του ένα μέρος για να λύσει τις ποινές των αμαρτωλών. Τα λυσιποίνια σε παλαιότερες εποχές έδωσαν αφορμή και σε καταχρήσεις, χρησιμοποιήθηκαν δηλαδή για την άνομη συλλογή χρημάτων με την πώληση των γνωστών «συγχωροχαρτιών». Έτσι, η χάρη και η σωτηρία υποτάχθηκαν στη λογική του χρέους και της εξαγοράς.

6. Μαριολατρία. Στην Ορθοδοξία μας η Θεοτόκος τιμάται περισσότερο απ' όλους τους αγίους, γι' αυτό λέγεται και Παν-αγία. Στον Παπισμό, όμως, από μια εσφαλμένη «ευσέβεια», της αποδίδεται λατρεία· αλλά η λατρεία ανήκει μόνο στον Τριαδικό Θεό. Έτσι διατυπώθηκαν τα δόγματα α) της ασπίλου συλλήψεως της Θεοτόκου, σύμφωνα με το οποίο η Παναγία συνελήφθη χωρίς το προπατορικό αμάρτημα, και β) της ενσωμάτου αναλήψεώς της, σύμφωνα με το οποίο η Παναγία αναλήφθηκε με το σώμα και την ψυχή στον ουρανό, χωρίς να γνωρίσει θάνατο και ενταφιασμό (ενώ ο Χριστός και πέθανε και ενταφιάστηκε!). Μ' αυτές τις κακοδοξίες η Θεοτόκος ανυψώνεται ως την Τριαδική Θεότητα, μέχρι σημείου να γίνεται λόγος και για Αγία Τετράδα!

7. Λειτουργικές καινοτομίες. Η επικράτηση του ορθολογισμού στην Παπική «Εκκλησία» δεν άφησε άθικτη ούτε τη λειτουργική ζωή της. Αναφέρουμε επιγραμματικά ορισμένες μόνο λειτουργικές καινοτομίες.

Το Βάπτισμα αντικαθίσταται με ένα συμβολικό «ραντισμό». Το Χρίσμα τελείται μόνο από τους επισκόπους, αρκετά χρόνια μετά το Βάπτισμα. Στη Λειτουργία τους, για τον άγιο Άρτο δεν χρησιμοποιούν ψωμί ζυμωμένο με προζύμι αλλά άζυμο (όστια). Η αγαμία είναι υποχρεωτική για όλους τους κληρικούς. Το Ευχέλαιο τελείται μόνο στους ετοιμοθανάτους. Οι εκκλησιαστικές εορτές εκκοσμικεύονται και μεταβάλλονται σε φαντασμαγορικές τελετές (της Καρδίας του Ιησού, της Αγίας Δωρεάς κ. ά.). Η νηστεία ουσιαστικά καταργείται, αφού, με απόφαση της Β' Βατικανής Συνόδου, οι νηστήσιμες ημέρες περιορίζονται σημαντικά και ο τρόπος της νηστείας μένει ακαθόριστος, ενώ παρέχεται «η δυνατότητα να αντικατασταθεί εν όλω ή εν μέρει ο νόμος της νηστείας και της εγκράτειας από άλλες πράξεις μετάνοιας, όπως είναι τα έργα αγάπης στον πλησίον ή άλλες πράξεις ευσέβειας»⁹.

Η ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΤΟΥ ΠΑΠΙΣΜΟΥ

Η σύντομη αναφορά στις λατινικές ετεροδιδασκαλίες οδηγεί αβίαστα στο συμπέρασμα ότι ο Παπισμός δεν είναι μία απλή αίρεση του Χριστιανισμού -αφού ως αίρεση χαρακτηρίζεται και η παραμικρή απόκλιση από την αλήθεια της Εκκλησίας-, αλλά είναι παναίρεση και αναίρεση του ίδιου του Χριστιανισμού. Κι αυτό γιατί, καθώς εξηγεί ο π. Ιουστίνος Πόποβιτς, οι διάφορες αιρέσεις παραμόρφωσαν μερικά μόνο ιδιώματα του Χριστού, ενώ ο Παπισμός απομάκρυνε ολόκληρο τον Χριστό και στη θέση του τοποθέτησε τον αλάθητο άνθρωπο¹⁰. «Στην περίπτωση των καινοτομιών της δυτικής εκκλησίας δεν έχουμε απλώς μια καινούργια "αίρεση" του

Χριστιανισμού, αλλά ριζική αλλοτρίωση του ίδιου του πυρήνα της εκκλησιαστικής αλήθειας. Καμιά προγενέστερη αίρεση δεν άλλαξε τόσο ριζικά τον τρόπο του χριστιανικού βίου, δεν δημιούργησε πολιτισμό με αντεστραμμένους τους όρους του χριστιανικού ευαγγελίου»¹¹.

Η εκκλησιαστική συνείδηση για την αιρετικότητα του Παπισμού έχει καταγραφεί επανειλημμένα σε πληθώρα Συνοδικών αποφάνσεων¹². Έτσι, οι Γ' και Δ' Οικουμενικές Σύνοδοι (431, 451) καταδικάζουν ως αιρετικούς όσους διαστρέφουν την πίστη που εκτίθεται στο ιερό Σύμβολο· η χαρακτηριζόμενη ως Η' Οικουμενική Σύνοδος (Κωνσταντινούπολη, 879-880) καταδικάζει την αίρεση του Filioque· η χαρακτηριζόμενη ως Θ' Οικουμενική Σύνοδος (Κωνσταντινούπολη, 1351) καταδικάζει την αίρεση για την κτιστή χάρη. Στους νεότερους χρόνους, οι αντιπαπικές Σύνοδοι που συγκροτήθηκαν στην Κωνσταντινούπολη (1722, 1727, 1755, 1838, 1848, 1895), έγραψαν μια ένδοξη σελίδα στην εκκλησιαστική μας ιστορία. Σ' αυτές, οι πατριάρχες της Ανατολής και οι λοιποί ορθόδοξοι αρχιερείς, με υψηλό αίσθημα ποιμαντικής ευθύνης και με κρυστάλλινη γλώσσα, στηλίτευσαν τον Παπισμό για τις παραποιήσεις της χριστιανικής πίστεως.

Για το ίδιο θέμα υπάρχει ευρύτατη συμφωνία στα έργα των αγίων Πατέρων (consensus Patrum). Όλοι οι Πατέρες, δίχως καμιά εξαίρεση, από τον άγιο Φώτιο τον Μέγα και τον άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά ως τον άγιο Κοσμά τον Αιτωλό, τον άγιο Νικόδημο τον Αγιορείτη και τον άγιο Νεκτάριο Πενταπόλεως, καταδικάζουν τους Παπικούς ως αιρετικούς. Σημειώνουμε μόνο τον λόγο του αγίου Μάρκου του Ευγενικού: «Τους αποστραφήκαμε ως αιρετικούς και γι' αυτό χωριστήκαμε από αυτούς... είναι αιρετικοί, και ως αιρετικούς τους αποκόψαμε».

Είναι αυτονόητο ότι ο Παπισμός, ως παναίρεση, βρίσκεται έξω από την Εκκλησία του Χριστού, γι' αυτό και τα ονόματα των Παπικών δεν επιτρέπεται να μνημονεύονται στις θείες Λειτουργίες μας. «Όσοι ανήκουν στην Εκκλησία του Χριστού», λέει σχετικά ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, «έχουν την αληθινή πίστη· όσοι, όμως, δεν έχουν την αληθινή πίστη, ούτε στην Εκκλησία του Χριστού ανήκουν».

Ούτε, βέβαια, αποτελεί ο Παπισμός άλλη Εκκλησία, γιατί απλούστατα η Εκκλησία του Χριστού, καθώς ομολογούμε στο ιερό Σύμβολο, είναι Μία και μοναδική, όπως ένας και μοναδικός είναι ο Χριστός· «Εις Κύριος, μία πίστις, εν βάπτισμα» (Εφ. 4: 5). Έξω από την Εκκλησία δεν υπάρχουν ιερείς και δεν τελούνται έγκυρα και αγιαστικά Μυστήρια. Καθώς αναφέρει ο άγιος Συμεών Θεσσαλονίκης, «δεν υπάρχει πουθενά σ' αυτούς (τους Παπικούς) το Άγιο Πνεύμα, γι' αυτό και τα μυστήριά τους είναι αχαρίτωτα». Με σαφήνεια αναφέρει σχετικά ο Μέγας Βασίλειος στον Α' Κανόνα του, τον επικυρωμένο από την Πενθέκτη Οικουμενική Σύνοδο: «Όσοι χωρίστηκαν από την Εκκλησία, έχασαν τη χάρη του Αγίου Πνεύματος, την οποία είχαν. Γιατί, με τη διακοπή της αποστολικής διαδοχής (εξαιτίας του χωρισμού), σταμάτησε και η μετάδοση της χάριτος... Αυτοί λοιπόν, αφού αποσχίστηκαν, (από κληρικοί) έγιναν λαϊκοί και ούτε εξουσία είχαν να βαπτίζουν και να χειροτονούν, ούτε πάλι μπορούσαν να μεταδίδουν σε άλλους τη χάρη του Αγίου Πνεύματος, την οποία οι ίδιοι είχαν στερηθεί». Γι' αυτό και σήμερα, όσοι παπικοί «ιερείς» προσέρχονται στην Ορθοδοξία και επιθυμούν να διακονήσουν στο άγιο θυσιαστήριο, χειροτονούνται.

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΠΙΣΜΟΥ

Οι αλλοιώσεις του δόγματος επέφεραν αλλοιώσεις, όπως ήταν επόμενο, και στο ήθος της δυτικής Χριστιανοσύνης και οδήγησαν τον Παπισμό σε πράξεις που η ιστορία έχει χαρακτηρίσει ως εγκληματικές. Αυτές δεν αποτελούν απλώς περιστατικές παρεκτροπές ή προσωπικά λάθη κάποιων εκπροσώπων του, αλλά απορρέουν από την κρατική του δομή και την αιρετική του διδασκαλία. Όσο η Δυτική «Εκκλησία» παραμένει κράτος, και μάλιστα με κοινωνικοπολιτικές κυριαρχικές τάσεις, και όσο εμμένει στο δόγμα για την ικανοποίηση της θείας δικαιοσύνης, δεν θα πάψει να επαναλαμβάνει το θλιβερό της παρελθόν.

Την πρώτη μαύρη σελίδα του Παπισμού την έγραψαν οι Σταυροφορίες. Από το 1095 μέχρι το 1270, με πρόσχημα την απελευθέρωση των Αγίων Τόπων και ανομολόγητο σκοπό την υποταγή της χριστιανικής Ανατολής, ο παπικός θρόνος οργάνωσε, σε συνεργασία με τους δυτικούς ηγεμόνες, οκτώ Σταυροφορίες. Σ' αυτές συμμετείχαν αγροίκοι και φανατισμένοι «στρατιώτες του Χριστού», που στο πέρασμά τους σκότωναν, βεβήλωναν, ρήμαζαν τα πάντα. Θυμίζουμε μόνο ότι το 1099, όταν οι βαρβαρικές αυτές ορδές κατέλαβαν την Ιερουσαλήμ, κατέσφαξαν 70.000 Σαρακηνούς και έκαψαν τους Εβραίους μέσα στη συναγωγή τους· επίσης, ότι το 1204 αιματοκύλισαν την Κωνσταντινούπολη και κατέστρεψαν μνημεία ανεκτίμητης πολιτιστικής αξίας, ζημιώνοντας ανεπανόρθωτα τον παγκόσμιο πολιτισμό (βλ. παρακάτω, ΠΑΠΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ).

Τη δεύτερη μαύρη σελίδα του Παπισμού την έγραψε η Ιερά Εξέταση, που καλύπτει ένα από τα εφιαλτικότερα κεφάλαια της παγκόσμιας ιστορίας. Οδήγησε μυριάδες ανθρώπους στα βασανιστήρια και την πυρά. Βύθισε ολόκληρα κράτη στη φρίκη και τον τρόμο. Ταύτισε τον Χριστιανισμό στις συνειδήσεις των λαών με την απανθρωπιά και την ανελευθερία. Τέλος, «υπήρξε ο πρόδρομος των τρομοκρατιών της Γαλλικής (1789) και της Μποσεβικικής (1917) Επαναστάσεως και των εγκληματιών του Φασισμού και του Ναζισμού»¹³. Ιδρύθηκε, όπως προαναφέραμε, τον 13ο αι. για να στηρίξει την παπική εξουσία στη Δύση. Θύματά της υπήρξαν διάφοροι αιρετικοί, άπιστοι, μάγοι, αλλόθρησκοι και γενικά αμφισβητίες του παπικού καθεστώτος ή υποθετικοί αντίπαλοί του. Οι ιεροεξεταστές ήταν κυρίως δομινικανοί μοναχοί και είχαν το δικαίωμα να υποβάλλουν τους υπόπτους σε σκληρά βασανιστήρια, για να τους πειθαναγκάσουν στην ομολογία της ενοχής τους. Προβλέπονταν ποινές παροιμιώδεις για την αυστηρότητά τους: Δημόσια μαστίγωση, ισόβια δεσμά, δήμευση περιουσίας, θάνατος στη φωτιά. Διαβόητες υπήρξαν οι πανηγυρικές δημόσιες τελετές καύσεως των θυμάτων, τις οποίες ονόμαζαν Έργο Πίστεως και στις οποίες συμμετείχαν και κληρικοί.

Άλλο έγκλημα του Παπισμού, και μάλιστα των τελευταίων δεκαετιών, υπήρξε η ενεργός συμμετοχή του στη γενοκτονία των Σέρβων. Πρόκειται για το Βαλκανικό Ολοκαύτωμα, το οποίο οι δυτικοί ιστοριογράφοι ακόμη μέχρι σήμερα σκόπιμα αποσιωπούν.

Το 1941 οι ναζιστικές και φασιστικές δυνάμεις της εποχής, υποστηριζόμενες από τον πάπα Πίο ΙΒ', αποκόπτουν εδάφη της Γιουγκοσλαβίας και δημιουργούν το Ανεξάρτητο Κράτος της Κροατίας, στο οποίο εγκαθιστούν το φιλοναζιστικό καθεστώς του Άντε Πάβελιτς. Ο παπικός αρχιεπίσκοπος Ζάγκρεπ Αλόιζιγιε

Στέπινατς και ο Πάβελιτς οργανώνουν την εξολόθρευση των ορθοδόξων Σέρβων και των ολιγάριθμων Εβραίων και Τσιγγάνων της χώρας, προκειμένου η Κροατία να καταστεί ένα αμιγές παπικό κράτος. Έτσι, φανατισμένες ομάδες εθνικιστών Κροατών (Ουστάτσι), με την ενεργή συμμετοχή του παπικού κλήρου, επιδίδονται σε μαζικές σφαγές και εκτελέσεις, εγκλεισμούς σε στρατόπεδα συγκεντρώσεως, εξορίες, καταστροφές ιερών ναών, βίαιους εκλατινισμούς και άλλες πολλές θηριωδίες. Μέσα σε τέσσερα χρόνια (1941-1945), από τους 2.300.000 ορθόδοξους Σέρβους θανατώθηκαν περισσότεροι από 1.500.000, ενώ 250.000 προσηλυτίστηκαν με τη βία στον Παπισμό. Οι εναπομείναντες Σέρβοι συνέχισαν να ζουν σε καθεστώς βίας και τρόμου¹⁴.

Το 1998, ο πάπας Ιωάννης Παύλος Β' επικύρωσε πανηγυρικά τα εγκλήματα αυτά, ανακηρύσσοντας τον υποκινητή τους, καρδινάλιο Α. Στέπινατς, «άγιο» της Δυτικής «Εκκλησίας»! Την ίδια μάλιστα εποχή το Βατικανό πρωτοστατούσε παρασκηνιακά στην αποσταθεροποίηση των Βαλκανίων, στον διαμελισμό της Γιουγκοσλαβίας, στα εγκλήματα της «πολιτισμένης» Δύσεως σε βάρος των ορθοδόξων Σέρβων. Θυμίζουμε μόνο το μήνυμα που απηύθυνε ο πάπας, το 1992, σε συγκέντρωση ξένων διπλωματών στο Βατικανό: «Αφοπλίστε τους Σέρβους ή εξοπλίστε τους Μουσουλμάνους»¹⁵!

Η Ρώμη δεν φαίνεται να έχει αλλάξει μέχρι σήμερα ούτε μεθόδους ούτε συμπεριφορά, παρ' όλες τις ειρηνόφιλες διεθνείς κινητοποιήσεις της «Αγίας Έδρας» και τα υποκριτικά «συγγνώμη» του Ρωμαίου ποντίφηκα.

Ο κατάλογος των παλαιών και σύγχρονων εγκλημάτων του Παπισμού είναι μακρύς. Είναι σκληρό να το πει κανείς, μα, αν αφαιρεθεί το θρησκευτικό προσωπείο του Βατικανού, αποκαλύπτεται μια αδίστακτη οργάνωση.. Ο αδυσώπητος λόγος του μεγάλου Φ. Ντοστογιέφσκι αποδεικνύεται ως τις μέρες μας πέρα για πέρα αληθινός: «Ο ρωμαϊκός καθολικισμός δεν είναι πια Χριστιανισμός... Ο καθολικισμός είναι μια πίστη μη χριστιανική... Η Ρώμη ανακήρυξε έναν Χριστό που υπέκυψε στον τρίτο πειρασμό του σατανά... διακήρυξε σ' όλον τον κόσμο πως ο Χριστός δεν μπορεί να βασιλέψει χωρίς την επίγεια βασιλεία... Ο πάπας άρπαξε γη, κάθισε σε γήινο θρόνο και πήρε το ξίφος στα χέρια του. Από τότε δεν έχει αλλάξει τίποτα, μονάχα που στο ξίφος πρόσθεσαν και το ψεύδος, τη ραδιουργία, την απάτη, τον φανατισμό, την πρόληψη, το έγκλημα· παίξανε με τα πιο άγια, τα πιο δίκαια, τα πιο αγνά, τα πιο φλογερά αισθήματα του λαού· όλα, όλα τα προδώσανε, για να κερδίσουν την ανάξια γήινη εξουσία. Δεν είναι, λοιπόν, όλα αυτά διδασκαλία του Αντιχρίστου; Πώς να μη ξεφύτρωνε από 'κεί ο αθεϊσμός;».

ΠΑΠΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Όπως έχει αναφερθεί, η διαφοροποίηση της λατινικής Χριστιανοσύνης από την Ορθοδοξία συνδέθηκε εξ αρχής με έντονο ανθελληνικό πνεύμα (βλ. παραπάνω, ΓΕΝΕΣΗ ΤΟΥ ΠΑΠΙΣΜΟΥ παρ. Γ' 2). Ήδη από τον 9ο αι. κυκλοφορούνται στη Δύση διάφορα ανθελληνικά συγγράμματα με τον κοινό τίτλο «Κατά των πλανών των Γραικών». Μετά το οριστικό Σχίσμα, ο ανθελληνισμός ριζώνει στα σπλάχνα της Παπικής «Εκκλησίας» και διατηρείται αμείωτος, όσο ο Ελληνισμός μένει ενωμένος με την Ορθοδοξία. «Η Ρώμη ποτέ δεν υπήρξε φίλη των Ελλήνων. Μα κι αν κάποτε υπήρξε, η φιλία δεν κράτησε για πολύ», σημειώνει τον 16ο αι. ο λόγιος επίσκοπος Κυθήρων Μάξιμος Μαργούνιος. Αλλά και σήμερα ισχύει η ίδια διαπίστωση: «Το

Βατικανό παραμένει η μεγαλύτερη ανθελληνική δύναμη και προπαγάνδα στον κόσμο» (καθηγ. π. Γεώργιος Μεταλληνός).

Μια σύντομη ματιά στην ιστορία του Ελληνισμού αποδεικνύει την πικρή αυτή αλήθεια:

- Στις 13 Απριλίου 1204, με την ευλογία του πάπα Ιννοκεντίου Γ', οι σταυροφόροι, όπως έχουμε αναφέρει, κατέλαβαν την Κωνσταντινούπολη. Η Βασιλεύουσα έζησε ανατριχιαστικές στιγμές θηριωδίας και φρίκης: Σφαγές, βιασμούς, πυρπολήσεις, λεηλασίες, βεβηλώσεις ιερών ναών κ.ά. Από τότε η Πόλη δεν ξαναβρήκε την παλιά της δύναμη και μοιραία οδηγήθηκε στην άλωσή της από τους Τούρκους. Οι ίδιοι οι δυτικοί ιστορικοί ομολογούν ότι «η συμπεριφορά των Χριστιανών κατακτητών το 1204 ήταν πολύ χειρότερη από εκείνη των Τούρκων το 1453. Οι δυτικοί κατακτητές μισούσαν περισσότερο τους εν πίστει αδελφούς τους απ' όσο οι Μουσουλμάνοι δύο αιώνες αργότερα» (Ernie Bradford). Ακόμα και «οι Λατίνοι μοναχοί και ηγούμενοι έλαβαν μέρος στη λεηλασία»¹⁶. Ο πάπας εξέφρασε την ευχαρίστησή του για το ότι «η Κωνσταντινούπολη επανήλθε στη μητέρα της, την Αγία Καθολική Εκκλησία»¹⁷. Σε ιστορικά μαρτυρημένες επιστολές του χαρακτήρισε το γεγονός ως «μεγαλόπρεπο θαύμα»¹⁸ και υποστήριξε ότι «οι Λατίνοι υπήρξαν το όργανο της Θείας Προνοίας, που τιμώρησε τους Έλληνες για την άρνησή τους να δεχθούν την ηγεσία της Ρωμαϊκής Εκκλησίας»¹⁹.
- Η Φραγκοκρατία στην Κωνσταντινούπολη κράτησε 57 χρόνια, ενώ σε άλλες περιοχές πολύ περισσότερο (στην Κύπρο μέχρι τον 16ο αι., στην Κρήτη μέχρι τον 17ο αι. και στα Επτάνησα μέχρι τον 18ο αι.). Οι Ρωμηοί με τα δεινά που υπέστησαν όλα αυτά τα χρόνια (εγκατάσταση λατινικής Ιεραρχίας και διώξεις ορθοδόξων κληρικών, αρπαγή εκκλησιαστικής περιουσίας, βίαιοι εκλατινισμοί κ.ά.π.), συνειδητοποίησαν ότι το Γένος κινδύνευε περισσότερο από τους Παπικούς παρά από τους Οθωμανούς. Αυτή η αλήθεια περικλείεται στη γνωστή ρήση των ανθενωτικών του 15ου αι., «Είναι καλύτερα να δει κανείς καταμεσής στην Πόλη σαρίκι Τούρκου κατακτητή παρά φράγκικο πηλήκιο», καθώς επίσης και στις διδαχές του αγίου Κοσμά του Αιτωλού, τον 18ο αι.: «Ο ένας αντίχριστος είναι ο πάπας· και ο έτερος είναι αυτός όπου είναι εις το κεφάλι μας... Τον πάπαν να καταράσθε, διότι αυτός θα είναι η αιτία».
- Αδιαμφισβήτητες μαρτυρίες καταδεικνύουν σήμερα ότι οι παπικοί κάτοικοι των ελλαδικών περιοχών, κατευθυνόμενοι πάντοτε από τη Ρώμη, ακολούθησαν μια απόλυτα αρνητική-ανθελληνική στάση κατά την επανάσταση του 1821: «Προτιμούσαν τον τουρκισμό αντί του ελληνισμού», σημειώνει ο ιστορικός Ιωάννης Φιλήμων. Αναφέρουμε ενδεικτικά επιστολή του Λατίνου επισκόπου Τήνου, της 8ης Μαΐου 1822, όπου γράφονται και τα εξής αποκαλυπτικά: «Μόλις άρχισε η επανάσταση αυτού του ελληνικού έθνους, επεδίωξα με κάθε επιμέλεια να τηρήσω μια τέλεια ουδετερότητα τόσο εγώ όσο και πάντες οι καθολικοί, και μέχρι του παρόντος κανένας καθολικός δεν έχει πιάσει όπλα εναντίον του κυριάρχου (δηλ. του Σουλτάνου). Επειδή από αυτή την αιτία απειλήθηκα μαζί με όλο τον κλήρο, και υπήρξε μεγάλος κίνδυνος να αρπαχθούν οι εκκλησίες μας, αμέσως ζήτησα τη βοήθεια και την προστασία της Γαλλίας»²⁰.

- Όταν, το 1919, οι Βρετανοί συζητούσαν την απόδοση της Κων/πόλεως στην Ελλάδα, το Βατικανό δήλωνε ότι προτιμούσε «να βλέπει την ημισέληνο πάνω στην Αγία-Σοφιά παρά τον Ελληνικό Σταυρό»! Και κατά τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922 ο πάπας έστειλε πρώτος συγχαρητήριο τηλεγράφημα στον Κεμάλ Ατατούρκ²¹.
- Το «Μακεδονικό Ζήτημα» είναι κατασκευάσμα της παπικής προπαγάνδας από το 1601. Και όταν, το 1986, κυοφορείται το ανεξάρτητο κράτος των Σκοπίων, το Βατικανό μεθοδεύει απροκάλυπτα την ανθελληνική του πολιτική: Οργανώνει έκθεση ορθοδόξων ελληνικών εικόνων, τις οποίες προβάλλει ως «μακεδονική τέχνη», τυπώνει τις παπικές εγκυκλίους και στην ψευδεπίγραφη «μακεδονική γλώσσα», ενώ στην ίδια διάλεκτο απαγγέλλει τις ευχές του από τον Άγιο Πέτρο και ο πάπας. Τέλος, είναι γνωστές οι διασυνδέσεις του Βατικανού με τη σχισματική Εκκλησία των Σκοπίων, της οποίας την ένταξη στην Ουνία επιδιώκει²².

ΕΝΩΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ

Παρόλο που η κατηφορική πορεία της αλλοτριωμένης δυτικής Χριστιανοσύνης δεν άφηνε κανένα περιθώριο συνεννόησης με την Ορθόδοξη Ανατολή, η νοσταλγία της πρωτοχριστιανικής ενότητας δεν έλειψε ποτέ από τις ψυχές των πιστών. Από τον 11ο μέχρι και τον 15ο αι. πραγματοποιήθηκαν συνολικά δεκατρείς ενωτικές προσπάθειες, χωρίς όμως καμία απ' αυτές να οδηγήσει στην ενότητα της πίστewς. Οι βασικότεροι λόγοι αποτυχίας τους ήταν οι εξής:

- 1.** Η εμμονή των Λατίνων στο παπικό πρωτείο εξουσίας. Αυτοί, πιστεύοντας ότι ο Ρωμαίος ποντίφηκας αποτελεί την πηγή της ενότητας και το μόνο αλάθητο κριτήριο της πίστewς, έβλεπαν πάντοτε την ενότητα ως υποταγή στον πάπα. Αντίθετα, η Ορθόδοξη Εκκλησία θεωρούσε ως μοναδική βάση της ενότητας την κοινή πίστη στον Χριστό που είχαν πριν από το Σχίσμα όλοι οι Χριστιανοί σε Ανατολή και Δύση. Γι' αυτό και καλούσε τους Παπικούς να επιστρέψουν στην ενιαία χριστιανική παράδοση της αδιαίρετης Εκκλησίας των οκτώ πρώτων αιώνων.
- 2.** Η συνεχής χρήση από τους Παπικούς βίαιων και δόλιων μεθόδων για την καθυπόταξη των Ορθοδόξων (Σταυροφορίες, Ουνία, βίαιοι εκλατινισμοί κ.ά.).
- 3.** Η προβολή της ενότητας, και από τις δύο πλευρές, ως μέσου για την επίτευξη κοινωνικοπολιτικών και άλλων εγκόσμιων σκοπών.

Σε μια απ' αυτές τις ενωτικές προσπάθειες, το 1274 (Σύνοδος Λυών), ο αυτοκράτορας Μιχαήλ Η' Παλαιολόγος αποδέχθηκε τις καινοτομίες της Ρώμης και υπέγραψε την «ένωση των Εκκλησιών», προκειμένου να εξασφαλίσει την πολιτική υποστήριξη του πάπα. Στην Κωνσταντινούπολη, όμως, ο λαός αντέδρασε με σφοδρότητα. Και οι Αγιορείτες μοναχοί άσκησαν αυστηρό έλεγχο στον αυτοκράτορα και διέκοψαν κάθε εκκλησιαστική κοινωνία με τον λατινόφρονα πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Ιωάννη Βέκκο. Σύντομα έφτασαν στο Όρος αυτοκρατορικά στρατεύματα, για να επιβάλουν την ψευδένωση με τη βία. Άλλους από τους μοναχούς απαγχόνισαν, άλλους έσφαξαν, άλλους έπνιξαν στη θάλασσα, άλλους έκαψαν ζωντανούς. Με τη θυσία των οσιομαρτύρων Αγιορειτών Πατέρων και με την καθολική αντίδραση του πιστού λαού η ψευδένωση της Λυών σύντομα ακυρώθηκε στην πράξη.

Άλλη σημαντική ενωτική απόπειρα πραγματοποιήθηκε στη Σύνοδο Φερράρας-Φλωρεντίας (1438-1439)²³. Με τη Σύνοδο αυτή, οι Ορθόδοξοι αποσκοπούσαν στη

βοήθεια της Δύσεως για την αναχαίτιση των τουρκικών ορδών, ενώ ο πάπας Ευγένιος Δ' απέβλεπε στην εδραίωση της θέσεώς του έναντι της μεταρρυθμιστικής αντιπαπικής Συνόδου της Βασιλείας (1431-1449). Ύστερα από αλληπάλληλες πιέσεις και εκβιασμούς, οι Ορθόδοξοι υπέγραψαν τον Ενωτικό Όρο, ο οποίος μέσα από ασαφείς φραστικές διατυπώσεις αναγνώριζε το παπικό πρωτείο και νομιμοποιούσε τους λατινικούς νεωτερισμούς, επέτρεπε όμως στην κάθε πλευρά να ακολουθεί ελεύθερα τα δικά της δόγματα και έθιμα. Τον συμβιβασμό αρνήθηκε ο άγιος Μάρκος ο Ευγενικός, επίσκοπος Εφέσου, ο οποίος με το αυστηρά ορθόδοξο ήθος του και την υψηλή θεολογική επιχειρηματολογία του είχε επιβληθεί στη συνοδική συνείδηση. Γι' αυτό και ο πάπας, όταν πληροφορήθηκε την άρνησή του να υπογράψει, ομολόγησε: «Λοιπόν, δεν κάναμε τίποτα!». Στην Ανατολή η ένωση αυτή δεν επικράτησε, γιατί ο λαός αντέδρασε και οι μεταγενέστερες Σύνοδοι την αποδοκίμασαν. Ωστόσο, στους αιώνες που ακολούθησαν, οι ενωτικές αποφάσεις της ψευδοσυνόδου προβλήθηκαν συστηματικά από τη λατινική προπαγάνδα για την προώθηση της Ουνίας.

Ουνία

Η Ουνία είναι ένα πανούργο θρησκευτικοπολιτικό σχήμα, που επινοήθηκε από τον Παπισμό για την υποταγή των Χριστιανών της Ανατολής στην παπική κυριαρχία.

Σύμφωνα μ' αυτό το σχήμα, με απόσπαση πιστών από τους κόλπους της Ορθόδοξης Εκκλησίας, δημιουργούνται νέες «εκκλησιαστικές» κοινότητες, οι οποίες διατηρούν μεν εξωτερικά τον ορθόδοξο εκκλησιαστικό τους ρυθμό (αμφίεση κληρικών, λειτουργικό τυπικό, αρχιτεκτονική ναών, εικονογραφία κ.ά.), αναγνωρίζουν όμως τον πάπα και μνημονεύουν το όνομά του στις εκκλησιαστικές ακολουθίες. Έτσι προκύπτουν οι Ουνίτες, οι οποίοι στην πραγματικότητα είναι Παπικοί -αφού εμμέσως αποδέχονται όλα τα παπικά δόγματα-, φορούν όμως προσωπίο Ορθόδοξο, για να εξαπατούν τους απλοϊκούς πιστούς και να τους πείθουν ότι είναι δυνατή η ένωση δίχως εγκατάλειψη της Ορθοδοξίας.

Η Ουνία ως ιδέα γεννήθηκε τον 13ο αι., αλλά επίσημα άρχισε να δραστηριοποιείται τρεις αιώνες αργότερα. Για τη συστηματικότερη ενεργοποίησή της, το 1622 εντάχθηκε στη διαβόητη Προπαγάνδα της Πίστεως (Propaganda Fidei), «τον πρώτο στην ανθρώπινη Ιστορία μηχανισμό ιδεολογικής προπαγάνδας και μεθοδικής "πλύσεως εγκεφάλου" των μαζών»²⁴.

Η εποπτεία και προώθηση της Ουνίας ανατέθηκε στους ιησουίτες μοναχούς. Αυτοί, πιστοί στο δόγμα τους «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα», εργάζονταν με ανένδοτο πείσμα, αναπτύσσοντας μια παροιμιώδη για τη δολιότητά της δράση: Εκμεταλλεύονταν την ανέχεια εμπειρίστατων ορθόδοξων πληθυσμών και ασκούσαν φιλανθρωπικό έργο, δημιουργούσαν αντιθέσεις και φανατισμούς, προσεταιριζόνταν δυσαρεστημένους ή φιλόδοξους κληρικούς, εξαγόραζαν συνειδήσεις κ.ά. Αναφέρουμε δυο μόνο παραδείγματα των ουνιτικών μεθοδεύσεων:

α) Το 1577 ιδρύεται στη Ρώμη το Ελληνικό Κολλέγιο του Αγίου Αθανασίου για την προσφορά ανώτερης παιδείας στα υπόδουλα Ελληνόπουλα. Οι απόφοιτοι του Κολλεγίου δηλώνουν υποταγή στον πάπα και, στη συνέχεια, εργάζονται στην τουρκοκρατούμενη Ελλάδα για τον εξουνιτισμό των συμπατριωτών τους.

β) Το 1596 (Σύνοδος του Μπρεστ), με την ισχυρή επιρροή ιησουιτών μοναχών, ο βασιλιάς της Πολωνίας επιβάλλει με τη βία την Ουνία στους ορθόδοξους Πολωνούς, Λιθουανούς και Ουκρανούς. Εκατομμύρια Ορθοδόξων έγιναν τότε Ουνίτες, ενώ όσοι αρνήθηκαν υπέστησαν πρωτοφανείς διώξεις. Η ουνιτική Σύνοδος του Μπρεστ έγινε απαρχή απεριγράπτων δεινών για τους Ορθοδόξους, που συνεχίζονται μέχρι σήμερα σε αρκετές περιοχές (Ουκρανία, Τσεχοσλοβακία, Ρουμανία, Μέση Ανατολή κ. ά.)²⁵.

Η Ουνία προβλήθηκε από τον Παπισμό ως μοντέλο ενώσεως των Χριστιανών· οι ορθόδοξοι λαοί, όμως, που γνώρισαν το αληθινό της πρόσωπο, την απέκρουσαν με βδελυγμία, ενώ σύσσωμη η Ορθόδοξη Εκκλησία την απέρριψε για τους εξής δύο λόγους:

α) Δεν δικαιολογείται εκκλησιολογικά η ύπαρξη των Ουνιτικών «Εκκλησιών», γιατί, ενώ στην πραγματικότητα αποτελούν ένα τμήμα της Παπικής «Εκκλησίας», θέλουν να εμφανίζονται ως επιμέρους Ανατολικές Εκκλησίες.

β) Πρόκειται για ύπουλη και ανέντιμη προσηλυτιστική μέθοδο, η οποία αποτελεί έναν Δούρειο Ίππο στα σπλάχνα της Ορθοδοξίας με σκοπό την άλωσή της. Γι' αυτό και η Πατριαρχική Εγκύκλιος του 1838 χαρακτηρίζει την Ουνία «μέθοδο απόκρυφη και όργανο καταχθόνιο» και τους Ουνίτες «προβατόσχημους λύκους, δόλιους και απατεώνες».

Το Βατικανό επιμένει πεισματικά να ενισχύει και σήμερα την Ουνία. Κι αυτό γιατί η Ουνία αποδεικνύεται ο ευκολότερος και αποτελεσματικότερος τρόπος προσηλυτισμού των Ορθοδόξων. Επίσης, παρέχει στον Παπισμό μια ψευδαίσθηση καθολικότητας, αφού περιλαμβάνει στους κόλπους του Χριστιανούς, σε Δύση και Ανατολή, που χρησιμοποιούν είτε τον ορθόδοξο είτε τον λατινικό ρυθμό. Επιπλέον, διευκολύνει τη διεθνή πολιτική του Βατικανού και προωθεί τους πολιτικοοικονομικούς του στόχους. Τέλος, οι Ουνίτες, επειδή κυριαρχούνται νομοτελειακά από το σύνδρομο του γενιτσαρισμού, μισούν θανάσιμα τους πρώην ομοπίστους τους και αναδεικνύονται οι φανατικότεροι υποστηρικτές του παπικού θεσμού. Και αυτό, ιδιαίτερα σήμερα, το έχει ανάγκη ο πάπας.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ- ΠΑΠΙΣΜΟΥ

Ο 20ός αιώνας υπήρξε ο αιώνας της Οικουμενικής Κινήσεως, της οργανωμένης δηλαδή προσπάθειας για την επανένωση όλων των Χριστιανών της οικουμένης. Ο ενωτικός ενθουσιασμός που καλλιέργησε η Κίνηση αυτή και το πανανθρώπινο αίτημα για καταλλαγή, ύστερα μάλιστα από τους δύο Παγκοσμίους Πολέμους, οδήγησαν στην έναρξη μιας νέας προσπάθειας για την επαναπροσέγγιση Ανατολής και Δύσεως.

Ο σύγχρονος Διάλογος εξελίχθηκε σε δύο φάσεις. Η πρώτη φάση -Διάλογος Αγάπης (1965 και εξής)- συνίσταται κυρίως στην καλλιέργεια καλών σχέσεων, με σκοπό την εδραίωση κλίματος αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Η δεύτερη φάση -Θεολογικός Διάλογος ή Διάλογος Αληθείας (1980 και εξής)- συνίσταται στον διάλογο που διεξάγεται, παράλληλα με τον Διάλογο της Αγάπης, από τη Διεθνή Μικτή Θεολογική Επιτροπή, την οποία απαρτίζουν θεολόγοι, εκπρόσωποι των Ορθοδόξων και των Λατίνων. Η Μικτή Επιτροπή εκπονεί θεολογικά κείμενα κοινής καταρχήν αποδοχής, τα οποία στη συνέχεια δέχονται κριτική ή περαιτέρω επεξεργασία από τις κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες και το Βατικανό.

Η σύγχρονη αυτή ενωτική προσπάθεια μέχρι σήμερα δεν έχει αποφέρει κανέναν ουσιαστικό καρπό. Γιατί ο Διάλογος της Αγάπης κατόρθωσε να βελτιώσει μόνο επιφανειακά το ψυχολογικό κλίμα μεταξύ των δύο μερών, ενώ ο Θεολογικός Διάλογος δεν έλυσε καμία απολύτως διαφορά.

Εξετάζοντας διεξοδικά τον σύγχρονο Διάλογο, παρατηρούμε ότι συνυπάρχουν σ' αυτόν οι αναφερθέντες τρεις βασικοί παράγοντες αποτυχίας όλων των παλαιότερων ενωτικών προσπαθειών. Συγκεκριμένα:

Το παπικό πρωτείο εξουσίας. Το Βατικανό, όπως προκύπτει και από τις αποφάσεις της Β' Βατικανής Συνόδου, παραμένει και σήμερα στερεά προσκολλημένο στα δόγματα του παπικού πρωτείου και αλαθήτου, θεωρώντας την αποδοχή τους ως τον αναγκαίο όρο για τη χριστιανική ενότητα. Το 1965, αμέσως μετά την έναρξη του Διαλόγου της Αγάπης, ο πάπας Παύλος ΣΤ', μέσα από μία εγκύκλιό του, έστειλε προς όλες τις κατευθύνσεις το σαφές μήνυμά του: «Απατώνται όσοι πιστεύουν ότι εμείς θα παραιτηθούμε από τα pronομιά μας, τα οποία μας δόθηκαν από τον Θεό διαμέσου του αποστόλου Πέτρου»²⁶. Αλλά και όλοι οι άλλοι πάπες των τελευταίων χρόνων δεν δίστασαν να διακηρύξουν απερίφραστα το πρωτείο τους ακόμα και μέσα στον πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό, κάθε φορά που επισκέπτονταν το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Υψηλόβαθμο στέλεχος του Βατικανού εξήγησε αυτή την υπεροπτική εμμονή της Ρώμης με τον εξής εντυπωσιακό λόγο: «Η εγκατάλειψη του παπικού πρωτείου ισοδυναμεί με άρνηση του Ευαγγελίου»²⁷!

Η Ουνία. Το Βατικανό, δέσμιο της μεσαιωνικής νοοτροπίας του, εξακολουθεί, όπως έχει αναφερθεί, να στηρίζει προκλητικά την Ουνία, εκδηλώνοντας με τη στάση του αυτή την αμετάβλητη πρόθεσή του να υποτάξει την Ορθόδοξη Εκκλησία με τον δόλο και την απάτη. Έτσι, μετά την πτώση του κομμουνισμού (1989 και εξής), εισέβαλε βίαια στις παραδοσιακά ορθόδοξες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και, θεωρώντας τες ως τόπους ιεραποστολής, επιδόθηκε στην οργάνωση ουνιτικών κοινοτήτων. Χειροτονήθηκαν, λοιπόν, ουνίτες επίσκοποι σε περιοχές όπου οι Ουνίτες ήταν ελάχιστοι ή εντελώς ανύπαρκτοι και ασκήθηκαν αφόρητες πιέσεις στους εμπερίστατους Ορθοδόξους για την προσχώρησή τους στην Ουνία (βίαιες καταλήψεις ορθοδόξων ναών, αρπαγή εκκλησιαστικών περιουσιών, διώξεις κληρικών, βιαιοπραγίες, συμπλοκές με τραυματισμούς και ανθρώπινα θύματα κ.ά.). Και παρ' όλους τους κλυδωνισμούς τους οποίους έχει προκαλέσει στον Διάλογο η αναβίωση της Ουνίας, ο σημερινός πάπας εξακολουθεί να διακηρύσσει ότι «ο καλύτερος τρόπος για την ενότητα στην Εκκλησία είναι αυτός της Ουνίας»²⁸.

Η εκκοσμίκευση. Πολιτικοί σχεδιασμοί και εγκόσμιες σκοπιμότητες υπεισέρχονται στις διεργασίες του σύγχρονου Διαλόγου και αποδυναμώνουν την κρυστάλλινη φωνή της ορθόδοξης θεολογίας. Στην υπό διαμόρφωση Νέα Τάξη Πραγμάτων, οι ισχυροί της γης στηρίζουν και συχνά επιβάλλουν όλους τους διαχριστιανικούς και διαθρησκευτικούς διαλόγους. Στόχος τους είναι η παγκοσμιοποίηση και στο θρησκευτικό επίπεδο με την επικράτηση της Πανθρησκείας. Παράλληλα, τόσο η Ρώμη όσο και το Οικουμενικό Πατριαρχείο φαίνεται να προσεγγίζουν τον Διάλογο με εκκοσμικευμένα κριτήρια. Το Βατικανό για να τονώσει το κλονισμένο του κύρος στη Δύση και να ενισχύσει τον διεθνή του ρόλο. Και η πρωτόθρονη Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως για να θωρακίσει, καθώς πιστεύει, το Πατριαρχείο, το οποίο πλήττεται από την εξοντωτική τουρκική πολιτική.

Εκτός από τους τρεις αυτούς παράγοντες, που προδιαγράφουν την άτυχη κατάληξη του Διαλόγου, δύο νέες παράμετροι κυριαρχούν στις διμερείς επαφές και καθιστούν ορατό τον κίνδυνο να υπογραφεί μια ακόμη ψευδένωση μεταξύ Ορθοδοξίας και Παπισμού. Πρόκειται α) για το βατικάνειο ενωτικό σχέδιο και β) για την αλλοίωση του ορθοδόξου φρονήματος. Συγκεκριμένα:

α) Το βατικάνειο ενωτικό σχέδιο. Γνωρίζοντας το Βατικανό ότι οι ορθόδοξοι λαοί δεν πρόκειται να θυσιάσουν στον βωμό μιας ψευδεπίγραφης ενώσεως τις ιερές παραδόσεις τους, έθεσε σε εφαρμογή, αμέσως μετά τη Β' Βατικανή Σύνοδο, ένα ενωτικό σχέδιο ουνιτικού τύπου. Σύμφωνα μ' αυτό, οι Ορθόδοξοι θα ενταχθούν στην ηγεμονία της Ρώμης χωρίς να εγκαταλείψουν την Εκκλησία τους ή την αποστολοπαράδοτη πίστη τους, παρά μόνο αναγνωρίζοντας έναν νέο τύπο παπικού πρωτείου.

Το νέο αυτό πρωτείο δεν θα διαφέρει ουσιαστικά από το κλασικό παπικό πρωτείο εξουσίας, θα διατυπωθεί όμως, μέσω του Διαλόγου, με τέτοιο τρόπο, που θα γίνει αποδεκτό από τους Ορθοδόξους (π.χ. ως πρωτείο διακονίας). Πρόκειται για μια καλοσχεδιασμένη σύγχρονη μορφή Ουνίας. «Το πρωτείο θα το διατυπώσουμε με τέτοιο τρόπο, ώστε θα το δεχθείτε», δήλωνε με νόημα στέλεχος του Βατικανού σε ορθόδοξους θεολόγους, πριν από πολλά χρόνια²⁹. Και ο πρόεδρος του Ποντιφικικού Συμβουλίου για την ενότητα των Χριστιανών καρδινάλιος Κάσπερ σημείωνε το 2001: «Είμαστε έτοιμοι να αποδεχθούμε την Ορθόδοξη Εκκλησία όπως είναι. Η πλήρης κοινωνία με το δυτικό μέρος της Εκκλησίας δεν σημαίνει οποιαδήποτε αλλαγή για τον απλό Ορθόδοξο, ούτε έχει την παραμικρή πρόθεση ο πάπας να αναμειχθεί στα εσωτερικά της Ορθόδοξης Εκκλησίας»³⁰.

Το Βατικανό, παράλληλα, για να διαθέσει ευμενώς τους Ορθοδόξους, δείχνει να εγκαταλείπει τη σκληρή στάση του παρελθόντος και επιδίδεται σε μια επίθεση αγάπης και φιλίας:

- Καλλιεργεί συστηματικά τις καλές σχέσεις με ανταλλαγές επισήμων επισκέψεων, διοργανώσεις κοινών θεολογικών συνεδρίων, χορηγήσεις υποτροφιών, αποδόσεις ιερών λειψάνων, οικονομικές ενισχύσεις κ.ά.
- Το 1965 προχωρεί, από κοινού με το Οικουμενικό Πατριαρχείο, στην άρση των αναθεμάτων του 1054*¹.
- Αναγνωρίζει τους Ορθοδόξους ως «αδελφούς εν Κυρίω», τους οποίους «η Καθολική Εκκλησία περιβάλλει μετ' αδελφικού σεβασμού και στοργής»³¹.
- Στις διμερείς επαφές καθιερώνει για τις Ορθόδοξες Εκκλησίες την ονομασία αδελφές Εκκλησίες*².
- Αναγνωρίζει τα Μυστήρια των Ορθοδόξων και παρακινεί τους πιστούς του σε συμπροσευχές και μυστηριακή κοινωνία με αυτούς.
- Διακηρύσσει ότι δεν υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές με την Ορθόδοξη Εκκλησία. Οι παπικές κακοδοξίες παρουσιάζονται ως θεολογούμενα ζητήματα ή ως διαφορετικές αλλά νόμιμες εκφράσεις της ίδιας πίστεως, που εμπλουτίζουν τη χριστιανική παράδοση. Γι' αυτό και στα κοινά θεολογικά κείμενα του επίσημου Διαλόγου οι παπικοί εκπρόσωποι αρνούνται επίμονα να αναφερθεί το γεγονός των δογματικών διαφορών³².

Με όλη αυτή τη στρατηγική του, το Βατικανό ελπίζει ότι θα κάμψει τις ορθόδοξες αντιστάσεις και θα δημιουργήσει το κατάλληλο κλίμα, ώστε οι Ορθόδοξοι να

κοινωνούν χωρίς ενδοιασμούς σε παπικούς ναούς και οι Παπικοί σε ορθόδοξους αντίστοιχα. Έτσι, σύμφωνα με το βατικάνειο σχέδιο, η ένωση θα επέλθει εκ των πραγμάτων (de facto) με παράκαμψη των θεολογικών διαφορών.

Οι σύγχρονες εξελίξεις, όμως, αποκάλυψαν με τρόπο οδυνηρό ότι οι διακηρύξεις αγάπης και τα μειδιάματα της Ρώμης δεν εκφράζουν τις αγαθές προθέσεις της, αλλά αποτελούν διπλωματικό ελιγμό για την εξαπάτηση των Ορθόδοξων. Η φανατισμένη αναβίωση της Ουνίας στην Ανατολική Ευρώπη και η αποκάλυπτη ανάμειξη του Βατικανού στην εξόντωση των ορθόδοξων Σέρβων αφαίρεσαν το ειρηνόφιλο προσωπείο της «Αγίας Έδρας» και φανέρωσαν το πραγματικό της πρόσωπο: Την αθεράπευτη πονηρία της και την έμμονη τάση της για εκκλησιαστική κυριαρχία και κοινωνικοπολιτικό επεκτατισμό. Η καταλλαγή, η αμοιβαία εμπιστοσύνη και ο αδελφικός σεβασμός -πολυδιαφημιζόμενοι καρποί του Διαλόγου της Αγάπης- αποδείχθηκαν, δυστυχώς, ένα μεγάλο ψέμα. Ο Διάλογος όχι μόνο δεν άλλαξε το Βατικανό, αλλά λειτουργεί υπέρ των συμφερόντων του

*¹ Για τους Λατίνους η άρση των αναθεμάτων σήμαινε άρση της ακοινωνησίας. Για την Ορθόδοξη Εκκλησία, όμως, η ατυχής αυτή πράξη δεν έχει κανονική ισχύ, γιατί πραγματοποιήθηκε χωρίς την προηγούμενη συνοδική έγκριση των επί μέρους Ορθόδοξων Εκκλησιών και χωρίς να έχουν αποκηρυχθεί οι παπικές κακοδοξίες, που είχαν προκαλέσει τα αναθέματα.

*² Ωστόσο, το Βατικανό, σε επίσημα κείμενα που απευθύνει κατά καιρούς στους δικούς του πιστούς, χρησιμοποιεί διαφορετική γλώσσα και διακηρύσσει ότι: «Η Καθολική Εκκλησία είναι η μόνη Εκκλησία του Χριστού που ιδρύθηκε στον κόσμο», «δεν είναι αδελφή αλλά μητέρα όλων των άλλων Εκκλησιών», «οι Ορθόδοξες Εκκλησίες είναι πραγματικές Εκκλησίες, αλλά πάσχουν από ένα έλλειμμα, γιατί δεν αναγνωρίζουν ως ορατή κεφαλή της Εκκλησίας τον Επίσκοπο της Ρώμης» (βλ. ενδεικτικά εφημ. Καθολική, Αθήνα 24-7-2007, σ.1).

β) Η αλλοίωση του ορθόδοξου φρονήματος. Από τις αρχές του 20ού αι. στον χώρο της Ορθοδοξίας παρατηρείται μια σταδιακή απομάκρυνση από τη δογματική ακρίβεια των αγίων Πατέρων και τη μακραίωνη παραδοσιακή στάση έναντι των αιρετικών. Κάποιοι ορθόδοξοι εκκλησιαστικοί ηγέτες και θεολόγοι, σπουδαγμένοι συνήθως σε ετερόδοξες Θεολογικές Σχολές και επηρεασμένοι από το συγκρητιστικό πνεύμα της Οικουμενικής Κινήσεως, παρακάμπτουν τις παπικές κακοδοξίες και αντιμετωπίζουν τον Παπισμό ως κανονική Εκκλησία, η οποία τάχα συναποτελεί με την Ορθόδοξη τη Μία Εκκλησία που ίδρυσε ο Χριστός. Πρόκειται για μια πρωτόγνωρη διάβρωση της ορθόδοξης αυτοσυνειδησίας, που εμφανίστηκε με την έναρξη του σύγχρονου Διαλόγου και εξαπλώθηκε στη συνέχεια με ταχύ ρυθμό. Αναφέρουμε ενδεικτικά:

- Ο οικουμενικός πατριάρχης Αθηναγόρας (+1972), ο οποίος έθεσε τις βάσεις του σύγχρονου Διαλόγου, υποστήριζε ότι «δεν θεωρείται αναγκαία η εκ των προτέρων δογματική ενότητα των επί μέρους Εκκλησιών. Είναι δυνατόν να ενωθούν οι Εκκλησίες κρατούσας ό,τι έχει εκάστη ως πίστιν και δόγμα, και ούτως ηνωμένοι να αναθέσουν εις την θεολογίαν να επιλύση και να εναρμονίση εν καιρώ τας δογματικές αυτών διαφοράς»³³. Υποβαθμίζοντας, λοιπόν, ο πατριάρχης τα δόγματα και έχοντας μια συναισθηματική αντίληψη «αγάπης», προχώρησε σε αντικανονικές ενέργειες: Συμπροσευχόταν με τον πάπα, μνημόνευε το όνομά του στη Λειτουργία, μετέδιδε τη θεία Κοινωνία σε Παπικούς. Τελικά η ενωτική του πολιτική, επειδή είχε προϋποθέσεις

καθαρά ανθρωποκεντρικές και όχι θεολογικές ή σωτηριολογικές, δεν προώθησε την ενότητα, αλλά υπονόμωσε την αλήθεια της Εκκλησίας. Άλλωστε, η πατερική μας παράδοση θεμελιώνει την ενότητα μόνο στην κοινή πίστη: «Όταν όλοι έχουμε την ίδια πίστη, τότε υπάρχει ενότητα» (άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος). Και απαιτεί να θυσιάζεται η ανθρώπινη φιλία, όταν εξαιτίας της υπάρχει κίνδυνος να χάσουμε την ορθή πίστη: «Είναι προτιμότερη η διαμάχη που γίνεται για κάτι επαινετό (όπως είναι η πίστη), παρά η ειρήνη που μας χωρίζει από τον Θεό» (άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος). Όσο για τη θεία Ευχαριστία, αυτή ποτέ δεν θεωρήθηκε μέσο για την επίτευξη ενότητας, αλλά πάντοτε ακολουθεί την ενότητα της πίστεως ως επιστέγασμά της.

- Οι συμπροσευχές των Ορθόδοξων με τους Παπικούς είναι σήμερα μια συνηθισμένη πρακτική στα πλαίσια των διμερών συναντήσεων. Οι ιεροί Κανόνες της Εκκλησίας, όμως, απαγορεύουν αυστηρά, με ποινές καθαιρέσεως και αφορισμού, τις συμπροσευχές με τους αιρετικούς. Και τούτο, γιατί, καθώς εξηγεί ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, οι συμπροσευχές φανερώνουν ότι οι Ορθόδοξοι αποδέχονται την αιρετική πίστη και είναι απρόθυμοι να ελευθερώσουν τους αιρετικούς από την κακοδοξία τους.

Δυστυχώς, οι απλές συμπροσευχές των Διαλόγων μεταλλάχθηκαν με τον καιρό σε λειτουργικές συμπροσευχές. Αναφέρουμε ειδικότερα την ετήσια αμοιβαία συμμετοχή Ορθόδοξων και Παπικών στις θρονικές εορτές Ρώμης και Κωνσταντινουπόλεως αντίστοιχα, γιατί αυτή, όπως επίσημα έχει ομολογηθεί, «δεν είναι της κατά κόσμον εθιμοτυπικής τάξεως· είναι συνεορτασμός εκκλησιαστικός»³⁴. Σ' αυτούς τους συνεορτασμούς καθιερώνονται συγκεκριμένες λειτουργικές πράξεις, που δίνουν την ψευδή εντύπωση ενότητας και δημιουργούν σύγχυση και σκανδαλισμό στις απλές ψυχές.

Για παράδειγμα, το 2006 ο πάπας έγινε δεκτός στο Οικουμενικό Πατριαρχείο με εκκλησιαστικές τιμές, ως ορθόδοξος πρωθιεράρχης, και συμμετέσχε στη θεία Λειτουργία φορώντας ωμοφόριο, απαγγέλλοντας το «Πάτερ ημών...», ανταλλάσσοντας ασπασμό με τον πατριάρχη στο «Αγαπήσωμεν αλλήλους...», ευλογώντας το ορθόδοξο εκκλησίασμα. Αυτές οι πράξεις, όμως, είναι πρωτοφανείς στην αποστολική, πατερική και συνοδική μας παράδοση. Με τέτοιου είδους λειτουργικούς συγχρωτισμούς το Βατικανό αναγνωρίζεται στην πράξη, από κορυφαίους εκπροσώπους της Ορθοδοξίας, ως κανονική Εκκλησία και ο αιρεσιάρχης πάπας ως κανονικός επίσκοπος Ρώμης, αποκαλούμενος μάλιστα απ' αυτούς ως «ο πρώτος της ανά τον κόσμο Χριστιανωσύνης επίσκοπος»³⁵. Η Ορθοδοξία, δηλαδή, φαίνεται να παραιτείται από την αλήθεια της και να ταυτίζεται με την αίρεση!

- Ορθόδοξοι εκκλησιαστικοί ηγέτες υποστηρίζουν ένθερμα τη θολή θεωρία των αδελφών Εκκλησιών. Σύμφωνα μ' αυτήν, η Λατινική «Εκκλησία», παρ' όλες τις αιρέσεις της, είναι πλήρης και αληθινή Εκκλησία, με κανονική Ιερωσύνη και έγκυρα Μυστήρια, γι' αυτό και θεωρείται αδελφή της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Οι τολμηρές αυτές απόψεις διατυπώθηκαν το 1993 στο κοινό Κείμενο που υπέγραψαν Ορθόδοξοι και Παπικοί στη Ζ' Συνέλευση της Μικτής Επιτροπής του επίσημου Διαλόγου (Μπαλαμάντ Λιβάνου). Λίγο αργότερα, το 1995, ο οικουμενικός πατριάρχης και ο πάπας, σε Κοινό

Ανακοινωθέν, παραπέμπουν στο Κείμενο του Μπαλαμάντ και αναφέρουν: «Εξορκίζομεν τους πιστούς μας, Καθολικούς και Ορθόδοξους, να ενισχύσουν το πνεύμα αδελφωσύνης, το οποίον προέρχεται εκ του μοναδικού Βαπτίσματος και της συμμετοχής εις την μυστηριακήν ζωήν»³⁶.

Σύμφωνα με την ορθόδοξη εκκλησιολογία, όμως, «όσοι δεν αναγεννήθηκαν από τη θεία χάρη, που ενεργεί μόνο στη Μία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία, δεν συγκροτούν καμιά Εκκλησία, ούτε ορατή ούτε αόρατη» (άγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως). Οι Εκκλησίες Ανατολής και Δύσεως ήταν αδελφές Εκκλησίες πριν από το Σχίσμα, όταν είχαν την ίδια πίστη. Μετά το Σχίσμα, αυτή η αδελφότητα διασπάσθηκε. Παπικοί και Ορθόδοξοι εξακολουθούν, ασφαλώς, να είναι αδελφοί ως έμψυχα δημιουργήματα του ίδιου Θεού, όχι όμως και αδελφοί «εν τη πίστει». Μετά το Σχίσμα, αδελφές Εκκλησίες είναι μεταξύ τους μόνο οι επιμέρους Ορθόδοξες Εκκλησίες. Γι' αυτό «η αναγνώριση χωρισμένων εκκλησιαστικών ομολογιών ως "αδελφών Εκκλησιών" είναι παραπλανητική. Δεν προωθεί αλλά φαλκιδεύει την ενότητα των πιστών» (καθηγ. Γεώργιος Μαντζαρίδης).

- Χαρακτηριστικό παράδειγμα ατολμίας, συμβιβαστικής νοοτροπίας και υποχωρητικότητας στις αξιώσεις του Βατικανού αποτελεί η στάση ορθόδοξων προκαθημένων και θεολόγων στο πρόβλημα της Ουνίας³⁷.

Οι Ορθόδοξοι είχαν θέσει ως απαραίτητο όρο για την έναρξη του Διαλόγου την κατάργηση των Ουνιτικών «Εκκλησιών» και την ενσωμάτωση των μελών τους, ύστερα από ελεύθερη επιλογή, είτε στην Ορθόδοξη Εκκλησία είτε στη Λατινική. «Ουνία και Διάλογος είναι ασυμβίβαστα ταυτοχρόνως», τονίστηκε με κατηγορηματικό τρόπο στην Γ' Πανορθόδοξη Διάσκεψη της Ρόδου (1964). Ωστόσο, μολονότι η Ουνία όχι μόνο δεν καταργήθηκε αλλά και ενισχύθηκε ποικιλοτρόπως, οι Ορθόδοξοι, με τα παράτολμα βήματα του πατριάρχη Αθηναγόρα, σύρθηκαν στον Διάλογο της Αγάπης. Και τον συνέχιζαν αδιαμαρτύρητα, όταν το 1968 οι Ουνίτες της Τσεχοσλοβακίας εξαπέλυσαν εναντίον των Ορθόδοξων «ένα διωγμό, προ του οποίου ωχριά ο διωγμός του Δεκίου»³⁸...

Όταν, πάλι, το 1980 ξεκίνησε ο θεολογικός Διάλογος, οι Ορθόδοξοι ζήτησαν από τη Ρώμη να μη συμπεριλάβει Ουνίτες στην αντιπροσωπεία της. Το Βατικανό, όμως, στα 28 μέλη της αντιπροσωπείας του συμπεριέλαβε και 8 Ουνίτες. Και οι Ορθόδοξοι το δέχθηκαν...

Το 1993, παρ' όλες τις ουνιτικές βιαιότητες στην Ανατολική Ευρώπη, εκπρόσωποι Ορθόδοξων Εκκλησιών στον Διάλογο έβαλαν την υπογραφή τους στο Κείμενο του Μπαλαμάντ. Σ' αυτό το διάτρητο Κείμενο, εκτός των άλλων, αναγνωρίζεται και δικαιώνεται πανηγυρικά η ύπαρξη και δραστηριοποίηση των Ουνιτικών «Εκκλησιών»...

Το 2000 ο Διάλογος διακόπηκε εξαιτίας των Ουνιτών, και συμφωνήθηκε το πρόβλημα της Ουνίας να είναι το πρώτο και μοναδικό θέμα συζητήσεως σε πιθανή επανέναρξή του.

Το 2006 ο Διάλογος άρχισε και πάλι, παρακάμπτοντας όμως το πρόβλημα της Ουνίας και ακολουθώντας διαφορετική θεματολογία. Αυτή η απαράδεκτη -και αναξιοπρεπής για τους Ορθόδοξους- υπαναχώρηση πιστοποιεί ότι η γραμμή που ακολουθεί ο Διάλογος χαράσσεται από το Βατικανό, σύμφωνα με τον παποκεντρικό οικουμενισμό του· οι Ορθόδοξοι απλώς ακολουθούν...

Η πολλαπλή κρίση, που μαστίζει τον σημερινό Διάλογο της Ορθοδοξίας με τον Παπισμό, είναι πλέον κοινή διαπίστωση. Η συμμετοχή της Εκκλησίας μας σ' αυτόν έχει νόημα, εφόσον οι Ορθόδοξοι εκθέτουν αυθεντικά την αλήθεια της πίστεώς μας και εφόσον οι Παπικοί προτίθενται να επιστρέψουν σ' αυτήν την πίστη, που μέχρι το Σχίσμα ήταν και δική τους. Δυστυχώς, όμως, ούτε αυθεντική και επαρκής ορθόδοξη μαρτυρία δίνεται πάντοτε ούτε η Ρώμη είναι διατεθειμένη να απορρίψει τις πλάνες της*. Το Βατικανό με τον Διάλογο δεν αποβλέπει στην ενότητα της αληθινής πίστεως αλλά στην αναγνώρισή του από τους Ορθοδόξους ως πραγματικής Εκκλησίας. Και αυτό επιτυγχάνεται χάρη στην παπική διπλωματία **και την περίεργη ενδοτικότητα των Ορθοδόξων**. Δίχως καθαρά θεολογικά κριτήρια και δίχως ειλικρίνεια, ο Διάλογος είναι παραπλανητικός και αποβαίνει επιζήμιος για το ορθόδοξο πλήρωμα, ενώ απεναντίας αποτελεί το καλύτερο στήριγμα του χρεωκοπημένου Βατικανού.

Ενδεικτικό, τέλος, της κρίσεως που αντιμετωπίζει ο Διάλογος, είναι και το γεγονός της παραιτήσεως του επικεφαλής της ορθόδοξης αντιπροσωπείας και συμπροέδρου της Διεθνούς Επιτροπής του Διαλόγου, σεβασμιωτάτου αρχιεπισκόπου Αυστραλίας κ. Στυλιανού. «Μετά την 20ετή επίπονη προεδρία μου εις τον "Επίσημο Θεολογικό Διάλογο" Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών, παραιτήθηκα οικειοθελώς, διά να μην έχω πλέον ουδεμίαν σχέση με ένα τέτοιο "ανούσιο παίγνιο"»³⁹, δήλωνε χαρακτηριστικά το 2007. Και, ως καλός γνώστης των όσων συμβαίνουν στα ενδότερα του Βατικανού, συμπλήρωνε: «Μετά την όλως απροσδόκητη, επί Βενεδίκτου 16ου, κλιμάκωση των προκλήσεων του Βατικανού έναντι των λοιπών Χριστιανών (ιδιαίτερος δε των Ορθοδόξων!), καθίσταται ηλίου φαεινότερον ότι, δυστυχώς, εισερχόμεθα σε περίοδο πλήρους αβεβαιότητας, για να μην πούμε περιέργου συσκοτισμού... Πρέπει λοιπόν να το πούμε απερίφραστα, ότι φαίνεται να έχει επικρατήσει πλήρως η γραμμή των σκληροπυρηνικών Καρδινάλιων της Ρωμαϊκής Κουρίας, η οποία καθιστά πλέον τον Παπισμόν -όχι ως Πρωτεϊόν ενός επισκόπου αλλά ως ιδεολογίαν αφορήτου ολοκληρωτισμού- το όντως ΑΝΥΠΕΡΒΛΗΤΟ ΕΜΠΟΔΙΟ πρωτίστως για επανένωση των διηρημένων Χριστιανών, εξ ίσου δε και για απλώς ειρηνική ενότητα μεταξύ των, πόσο μάλλον με τους μη Χριστιανούς ή και αθέους»⁴⁰.

* Δήλωνε ο πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ' το 2007: «Ο Διάλογος δεν μπορεί να είναι μία αφορμή για να προσαρμόσει ή να μαλακώσει (το Βατικανό) αυτό που πιστεύει ότι είναι» (Εφημ. Ορθόδοξος Τύπος, Αθήναι 20-7-2007).

Επιλεγόμενα

Ο Παπισμός, ως φορέας σωρείας αιρετικών δοξασιών, βρίσκεται έξω από τα όρια της Εκκλησίας· και, ως εκφραστής ενός εγκοσμιοκρατικού πολιτεύματος, αποτελεί παγκόσμιο κέντρο εξουσίας. Παρ' όλη, βέβαια, την εξωτερική του λάμψη και δύναμη, κρύβει μέσα του μια τραγική αδυναμία, γιατί απλούστατα στηρίζεται στην πλάνη. Ο δρόμος της επιστροφής στη χαμένη του Ορθοδοξία περνάει από τη μετάνοια, την οποία, όμως, σήμερα μόνο ως θαύμα μπορεί κανείς να περιμένει από τη σκληρυμμένη ολιγαρχία του Βατικανού.

Ωστόσο, οι εξουθενωμένοι από τον παπικό ολοκληρωτισμό ετερόδοξοι αδελφοί μας αναζητούν, συνειδητά ή ανεπίγνωστα, την αλήθεια που ελευθερώνει, που δίνει νόημα και ομορφιά στη ζωή· την αλήθεια, που, ως Χριστοζωή και Θεοκοινωνία,

διαφυλάσσεται αυθεντική μόνο στην Ορθόδοξη Εκκλησία, τη μοναδική «Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία» του Χριστού.

Η αποστολοπαράδοτη πίστη δεν είναι αποκλειστικό κτήμα κανενός. Αποτελεί δωρεά του Θεού και ανήκει στην οικουμένη ολόκληρη. Γι' αυτό πρέπει να φυλάσσεται αναλλοίωτη, ώστε, ως χρέος αγάπης, να προσφέρεται ακέραιη και καθαρή σ' αυτούς που την αναζητούν.

Η απαρσάλευτη, λοιπόν, εμμονή στην ορθόδοξη παράδοση δεν δηλώνει αυτάρεσκη ομολογιακή εσωστρέφεια. Ούτε η κατάδειξη της παπικής πλάνης συνιστά μισαλλοδοξία ή φανατισμό. Αντίθετα, η σχετικοποίηση της πίστεως και η συγκάλυψη των λατινικών κακοδοξιών, που επιχειρούνται στους οικουμενιστικούς κύκλους, διακυβεύουν τη σωτηρία μας και αποτρέπουν τους αδελφούς μας της Δύσεως από την επαφή με τη σώζουσα αλήθεια.

Στους διπλωματικούς ελιγμούς του Βατικανού, στις θλιβερές φιλοπαπικές εκδηλώσεις ορθοδόξων ηγετών, στους ατελέσφορους θεολογικούς Διαλόγους και στα σύγχρονα χαλκεία «ενώσεως των Εκκλησιών» δίχως ενότητα πίστεως, ο Ορθόδοξος Χριστιανός αντιτάσσεται με τη θεολογική εγρήγορσή του, την απροσμέτρητη δύναμη της προσευχής του και την ακλόνητη πίστη του στον Δομήτορα της Εκκλησίας, τον Κύριο μας Ιησού Χριστό. Συγχρόνως, με τη συνεπή και αγία του ζωή, ομολογεί ταπεινά και θαρρετά τη «φίλη Ορθοδοξία», διακηρύσσοντας προς κάθε κατεύθυνση το «είναι» της πίστεώς του: «Για μας αυτή είναι η περιουσία μας: Η πίστη που μας κληροδότησαν οι πατέρες μας. Αυτή είναι ο πλούτος μας, αυτή η δόξα μας, αυτή η γενιά μας, αυτή το στεφάνι μας, αυτή το καύχημά μας! Ένα Βάπτισμα έχουμε, μια πίστη, μια Εκκλησία κι ένα Θεό που δοξάζουμε τρισυπόστατο» (μοναχός Ιωσήφ Βρυέννιος, 15ος αι).

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

- 1.** π. Ιωάννου Σ. Ρωμανίδου, Ρωμηοσύνη-Ρωμανία-Ρούμελη, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1975, σ. 322.
- 2.** Patrologia Latina, έκδ. J.P. Migne, Paris 1844-1890, τ. 148,107. Βλ. ελληνική μετάφραση: Βλασίου Ιω. Φειδά, Εκκλησιαστική Ιστορία Β', Αθήναι 1994, σ. 336.
- 3.** Θεοδώρου Κοντίδη, Καμπές στην ιστορία του Καθολικισμού, στον συλλογικό τόμο Ο Καθολικισμός, εκδ. «Ελληνικά Γράμματα», Αθήνα 2000, σ. 69.
- 4.** Μαρτυρία του Enzo Bianchi, Ηγούμενου της Μονής Bose Ιταλίας, στο περιοδ. Παρακαταθήκη, αριθ. 54, Θεσσαλονίκη 2007, σ. 12.
- 5.** Αρχιμ. Γεωργίου, Καθηγ. Ι. Μ. Οσ. Γρηγορίου, Ορθοδοξία και Ρωμαιοκαθολικισμός (Παπισμός), εκδ. Ι. Μ. Οσ. Γρηγορίου, Άγ. Όρος 2006, σ. 19.
- 6.** Δημητρίου Σαλάχα, Εκκλησία Καθολική, στον τόμο Οι θρησκείες, εκδ. «Εκδοτική Αθηνών», Αθήνα 1992, σ. 133.
- 7.** Κατήχηση της Καθολικής Εκκλησίας, εκδ. Κάκτος-Libreria Editrice Vaticana, Αθήνα 1996, σ. 293.
- 8.** Αρχιμ. Ιουστίνου Πόποβιτς, Ορθόδοξος Εκκλησία και Οικουμενισμός, εκδ. «Ορθόδοξος Κυψέλη», Θεσσαλονίκη 1974, σ. 212, 220.
- 9.** Δημητρίου Σαλάχα, ό.π., σ. 132.
- 10.** Βλ. Αρχιμ. Ιουστίνου Πόποβιτς, ό.π., σ. 224.
- 11.** Χρήστου Γιανναρά, Ορθοδοξία και Δύση στη Νεώτερη Ελλάδα, εκδ. «Δόμος», Αθήνα 2006, σ. 43-44.
- 12.** Βλ. Αρχιμ. Εμμανουήλ Καλύβα, Η καταδίκη του Παπισμού, Αθήναι 1999.

- 13.** π. Γεωργίου Μεταλληνού, Ουνία· πρόσωπο και προσωπείο, στον συλλ. τόμο Η Ουνία χθες και σήμερα, εκδ. «Αρμός», Αθήνα 1999³, σ. 20.
- 14.** Βλ. Μάρκο Αουρέλιο Ριβέλλι, Ο Αρχιεπίσκοπος της Γενοκτονίας, εκδ. «Προσκήνιο», Αθήνα 2000· π. Ιωάννου Κοβάτσεβιτς, Σχέσεις της Σερβικής Ορθοδόξου Εκκλησίας προς τον Ρωμαιοκαθολικισμό, εν Αθήναις 1965· Μίρκο Τομάσοβιτς, Ο σερβικός λαός και η Εκκλησία του, περιοδ. Σύναξη, αριθ. 40, Αθήνα 1991, σ. 83-84· Σ. Νόσωφ, Ο Παπισμός και οι αγώνες του κατά της Ορθοδοξίας, εκδ. «Κύπρος η αγία νήσος», Αιγιαλούσα Καρπασίας 1997, σ. 139-154.
- 15.** Μαρτυρία του ευρωβουλευτή Γεωργίου Ρωμαίου, στην εφημ. Το Βήμα, Αθήνα 31-1-1993.
- 16.** Α. Vasiliev, Ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, εκδ. Μπεργαδή, χ.χ., σ. 567.
- 17.** Α. Vasiliev, ό.π., σ. 575.
- 18.** Στήβεν Ράνσιμαν, Δύση και Ανατολή σε Σχίσμα, εκδ. «Εν πλω», Αθήνα 2008, σ. 216.
- 19.** Μεθοδίου Φούγια, Αρχιεπ. πρ. Θυατείρων, Έλληνες και Λατίνοι, Αθήναι 1990, σ. 278.
- 20.** Κωσταντίνου Ι. Μανίκα, Σχέσεις Ορθοδοξίας και Ρωμαιοκαθολικισμού στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια της Επανάστασεως (1821-1827), Αθήνα 2002, σ. 291.
- 21.** Χρυσόστομου Παπαδοπούλου, Αρχιεπισκόπου Αθηνών, Φύσις και χαρακτήρ της Ουνίας, εκδ. «Φοίνικος», Αθήνησι 1928, σ. 45.
- 22.** Βλ. Κωνσταντίνου Χολέβα, Ο παπισμός, ο ελληνισμός και τα Ορθόδοξα Βαλκάνια, περιοδ. Πειραιϊκή Εκκλησία, αριθ. 115, Πειραιάς, Απρίλιος 2001, σ. 38-41.
- 23.** Βλ. Νικολάου Π. Βασιλειάδη, Μάρκος ο Ευγενικός και η Ένωσις των Εκκλησιών, εκδ. «Ο Σωτήρ», Αθήναι 1998⁵.
- 24.** Χρήστου Γιανναρά, ό.π., σ. 96.
- 25.** Βλ. π. Γεωργ. Δ. Μεταλληνού, Δημ. Γόννη, δ. Ηλ. Φρατσέα, δ. Ευγ. Μοράρου, επισκ. Αθανασίου (Γιέβτιτς), Η Ουνία χθες και σήμερα, εκδ. «Αρμός», Αθήνα 1999³.
- 26.** Ιω. Καρμίρη, Ορθοδοξία και Ρωμαιοκαθολικισμός, τόμ. ΙΙ, Αθήναι 1965, σ. 170.
- 27.** Απόστολου Β. Νικολαΐδη, Οι οικουμενικές περιπέτειες του Χριστιανισμού, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2007, σ. 183.
- 28.** Εφημ. Ορθόδοξος Τύπος, Αθήναι 8-12-2006.
- 29.** Αρχιμ. Γεωργίου, Καθηγουμένου Ι. Μ. Οσ. Γρηγορίου Αγ. Όρους, Ανησυχία για την προετοιμαζόμενη από το Βατικανό ένωση Ορθοδόξων-Ρωμαιοκαθολικών, περιοδ. Παρακαταθήκη, αριθ. 54, Θεσσαλονίκη 2007, σ. 5.
- 30.** Εφημ. Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, Αθήνα 6-5-2001, σ. 6.
- 31.** Διάταγμα περί Οικουμενισμού, Typis Polyglottis Vaticanis 1965, σ. 7.
- 32.** Βλ. Στυλιανού Γ. Παπαδόπουλου, Ορθοδόξων Πορεία, εκδ. News Books and Magazines Ltd, Αθήνα 2000, σ. 130.
- 33.** Περιοδ. Εκκλησία, αριθ. 12, Αθήναι 1967, σ. 326.
- 34.** Περιοδ. Επίσκεψις, αριθ. 234, Γενεύη 1980, σ. 4.
- 35.** Περιοδ. Επίσκεψις, αριθ. 180, Γενεύη 1977, σ. 12.
- 36.** Περιοδ. Επίσκεψις, αριθ. 520, Γενεύη 1995, σ. 19-20.
- 37.** Βλ. Πρωτοπρ. Θεοδώρου Ζήση, Ουνία· η καταδίκη και η αθώωση, εκδ. «Βρυέννιος», Θεσσαλονίκη 2002· Αρχιμ. Γεωργίου, Καθηγ. Ι. Μ. Οσ. Γρηγορίου Αγ. Όρους, Ουνία: Η μέθοδος του παποκεντρικού οικουμενισμού, περιοδ.

Παρακαταθήκη, αριθ. 60, Θεσσαλονίκη 2008, σ. 3.

38. Περιοδ. Εκκλησία, αριθ. 14, Αθήναι 1969, σ. 313.

39. Εφημ. Αυστραλίας Νέος Κόσμος, Μελβούρνη 19-7-2007, σ. 1.

40. Περιοδ. Φωνή της Ορθοδοξίας, έκδ. Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αυστραλίας, αριθ. 325, Σίδνεϋ Ιούλιος 2007, σ. 77 (Η υπογράμμιση είναι του συγγραφέως).

ΠΗΓΗ: ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΥ ΩΡΩΠΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ